

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

MIHAJLO MILOJEVIĆ

Ljubljana 2008

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA ŠPORT

Športno treniranje
Odbojka

VLOGA IN ORGANIZIRANOST ODBOJKARSKIH SODNIKOV SLOVENIJE

DIPLOMSKO DELO

MENTOR

docent, dr. Tomaž Pavlin

SOMENTOR

asistent, dr. Marko Zadražnik

RECENZENT

izr. prof., dr. Borut Pistotnik

KONZULTANT

asistent, mag. Tine Sattler

Avtor dela

MIHAJLO MILOJEVIĆ

Ljubljana 2008

ZAHVALA

Diplomsko delo je rezultat večletnega pridobivanja znanj in izkušenj. Na prvem mestu bi se rad zahvalil mami, ki mi je v vseh trenutkih stala ob strani z nasveti in pomočjo. Zahvalil bi se tudi očetu in bratu, ki sta večkrat znala prikazati stvari v luči, kakršne sam nisem videl.

Med nastajanjem diplomskega dela sem imel možnost sodelovanja s številnimi strokovnjaki s področja športa, odbojke in sojenja. Med njimi bi se zahvalil dr. Pavlinu, dr. Zadražniku, mag. Sattlerju in Dejanu Perčiču, ki so s številnimi nasveti pomagali pri oblikovanju končne podobe diplomskega dela.

Obenem bi se rad zahvalil tudi g. Stegnarju, ki mi je pomagal predvsem pri pridobivanju informacij iz tujine. S pomočjo ge. Monike Carrara, g. Massima Cintija, g. Achille Vito Santeja in g. Aloysa Fischerja sem dobil širši pogled na nekatere probleme, s katerimi se srečujemo v naši odbojkerski organizaciji in tudi številne možne rešitve.

Nina. Hvala za vso podporo v času nastajanja tega diplomskega dela. Verjamem, da bi bil brez te podpore čas nastajanja še precej daljši.

Ključne besede: odbojka, sodnik, ocenjevanje, izobraževanje, kakovost, organiziranost

VLOGA IN ORGANIZIRANOST ODBOJKARSKIH SODNIKOV SLOVENIJE

Mihajlo Milojević

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2008

Športno treniranje, odbojka

70 strani; 8 slik, 15 grafikonov, 2 tabeli, 14 virov, 5 prilog

IZVLEČEK

Diplomsko delo predstavlja sklop informacij o sodniški organizaciji v odbojki v Sloveniji, njeni zgodovini, trenutnem stanju in možnih smereh razvoja. Namen dela je bralca seznaniti s strukturo sodniške organizacije, načinom delovanja in glavnimi težavami, s katerimi se srečujejo na eni strani odbojkarski sodniki, na drugi strani pa igralci in drugi odbojkarski delavci. Cilj dela je bil tudi podrobno preučiti ocenjevanje odbojkarskih sodnikov v Sloveniji ter to primerjati z ocenjevanjem sodnikov v Italiji in Švici.

Ugotovili smo, da je sodniška organizacija v zadnjih 4 letih storila veliko za ureditev delovanja in organiziranosti. Čeprav so se v zadnjem času začele pojavljati nekatere kritike na odbojkarske sodnike v Sloveniji smo ugotovili, da so slovenski sodniki med bolj cenjenimi v Evropi in svetu. Tudi primerjava enega vidika sodniškega dela z dvema evropskima državama je pokazala, da je Zveza odbojkarskih sodnikov Slovenije na pravi poti razvoja.

Key words: volleyball, referee, evaluation, education, quality, organization.

ROLE AND ORGANIZATION OF SLOVENIAN VOLLEYBALL REFEREES

Mihajlo Milojević

University of Ljubljana, Faculty of sports, 2008

Sports training, volleyball

70 pages, 8 pictures, 15 graphics, 2 tables, 14 sources, 5 attachments

ABSTRACT

This degree represents a set of information on the Volleyball referee association of Slovenia, its brief history, present state and development. It informs the reader about the structure of the referee organization, its functioning and the problems that on the one hand the referees are facing and on the other hand the players and others involved in volleyball competitions are facing. It also offers the analysis of these problems and proposes some solutions. The main goals of this degree are to present the volleyball referee organization from an individual referee to its governing body – The volleyball referee association of Slovenia. Another goal was to study in detail evaluation volleyball referees in Slovenia and compare it to the evaluation of referees in Italy and Switzerland.

We found that the referee association has done a lot to improve its organization and functioning in the last four years. Although recently there have been some critiques on the work of volleyball referees in Slovenia the comparison of one aspect of the work of a referee with two other European countries has shown that the Volleyball referee association of Slovenia is developing in the right direction.

KAZALO

1	Uvod	7
2	Predmet, problem in namen dela	9
2.1	Organiziranost ZOSS	9
2.1.1	Sodnik ZOSS	10
2.1.2	Društva Odbojgarskih sodnikov	10
2.1.2.1	Društvo odbojgarskih sodnikov Dolenjska	14
2.1.2.2	Društvo odbojgarskih sodnikov Gorenjska	15
2.1.2.3	Društvo odbojgarskih sodnikov Koper	15
2.1.2.4	Društvo odbojgarskih sodnikov Koroška	16
2.1.2.5	Društvo odbojgarskih sodnikov Ljubljana	17
2.1.2.6	Društvo odbojgarskih sodnikov Maribor	18
2.1.2.7	Društvo odbojgarskih sodnikov Pomurje	19
2.1.2.8	Društvo odbojgarskih sodnikov Posočje	20
2.1.2.9	Društvo odbojgarskih sodnikov Žalec	21
2.1.3	Organi ZOSS:	21
2.1.3.1	Skupščina ZOSS	22
2.1.3.2	Predsedstvo ZOSS	22
2.1.3.2.1	Komisija za delegiranje	24
2.1.3.2.2	Komisija za izobraževanje in napredek	24
2.1.3.2.3	Komisija za spremljanje in kontrolo sojenja	25
2.1.3.2.4	Komisija za marketing	25
2.1.3.3	Nadzorni odbor ZOSS	25
2.1.3.4	Disciplinski sodnik ZOSS	26
2.1.3.5	Koordinacijski odbor ZOSS	26
2.2	Delegiranje sodnikov	27
2.3	Sodniške pristojnosti	29
2.4	Izobraževanje in licenciranje sodnikov	30
2.4.1	Zapisnikar	31
2.4.2	Sodnik občinskega razreda	32
2.4.3	Sodnik regijskega razreda	33
2.4.4	Sodnik državnega razreda	34
2.4.5	Mednarodni sodnik	35
2.5	Ocenjevanje sodnikov	37
2.5.1	Ocenjevanje odbojgarskih sodnikov v Sloveniji	37
2.5.1.1	Razvoj ocenjevanja	37
2.5.1.2	Tajno ali javno ocenjevanje	40
2.5.1.3	Ocenjevanje glede na stopnjo tekmovanja:	41
2.5.1.4	Ocenjevanje linijskih sodnikov	41
2.5.1.5	Delegati-kontrolorji in sodniki kontrolorji	42
2.5.2	Ocenjevanje odbojgarskih sodnikov v Italiji	43
2.5.2.1	Organiziranost odbojgarskih sodnikov v Italiji	43
2.5.2.2	Sistem ocenjevanja in napredovanja sodnikov	44
2.5.3	Ocenjevanje sodnikov v Švici	45
2.5.4	Primerjava ocenjevanja v Sloveniji, Italiji in Švici	46
3	Metode dela	48
4	Razprava	49
4.1	Analiza števila sodnikov glede na sodniške liste	49
4.2	Pomanjkanje sodnikov	52
4.3	Kvaliteta sojenja	56
5	Zaključek	58
6	Literatura	60
7	Priloge	61

1 Uvod

Vrhunski šport je večplasten. Ljudje ob misli na vrhunski šport pomislijo predvsem na razvoj športne panoge, razvoj tekmovalnih pravil, na znanje ter sposobnosti športnikov. Poleg naštetega pa moramo upoštevati tudi razvoj dotične sodniške organizacije. Sodniška organizacija je nedvomno tesno povezana s športno panogo, razvoj sodniške organizacije in sodniškega dela pa mora nujno spremljati razvoj športne panoge. Organiziranost slovenskih sodnikov, njihova kvaliteta in možnosti za izboljšanje so le nekatera področja zaradi katerih smo izbrali to tematiko za diplomsko delo. Pri iskanju izboljšav bomo primerjali slovensko, italijansko in švicarsko sodniško organizacijo.

Sojenje je kot sestavni del športa podvrženo nenehnim spremembam, zato je potrebno strmeti k izboljšanju in napredku. Glavni cilj diplomskega dela je poleg analize strukture delovanja sodniške organizacije prav iskanje možnih izboljšav, ki bi pripomogle k dvigu kakovosti sojenja v Sloveniji, s tem pa tudi k dvigu kakovosti odbojke. Pri iskanju izboljšav se bomo navezovali na lastne ideje in na v tujini že uveljavljene rešitve.

Pomembnosti sodnikov se zavedajo tudi nacionalne panožne zveze, zato sta običajno organizaciji povezani. Takšna organiziranost je bila do leta 2007 v uporabi tudi v Sloveniji. Odbojarska zveza Slovenije (v nadaljevanju OZS), ki je krovna odbojarska organizacija, v svojem statutu opredeljuje Zvezo odbojarskih sodnikov Slovenije (v nadaljevanju ZOSS) kot enega izmed svojih organov. Pravice, dolžnosti in delovanje ZOSS določata statut OZS in pravilnik ZOSS. V pravilniku ZOSS so natančneje opredeljene dolžnosti članov ZOSS ter naloge in organiziranost ZOSS (Statut OZS, 2007).

Kljub takšni organiziranosti sodniške organizacije v Sloveniji prihaja do nekaterih težav, ki zahtevajo čim prejšnjo rešitev. Vse pogostejše pripombe na sodniško delo s strani klubov so glavni razlog za analizo preteklega dela in načrt dela za dvig kvalitete sojenja. Pripombe pa so v zadnjih letih prihajale tudi s strani sodniške organizacije predvsem zaradi nerednih izplačil sodniških taks. Rezultat teh nasprotij je odcepitev Zveze odbojarskih sodnikov Slovenije od Odbojarske zveze Slovenije, ki je potekala med tekmovalnima sezonama 2006/2007 in 2007/2008 (Skupščina ZOSS, 2007).

Ne glede na razplet tega dogajanja in končni status Zveze odbojarskih sodnikov Slovenije je sodelovanje med ZOSS in OZS nujno potrebno. Odbojarska zveza Slovenije je namreč krovna odbojarska organizacija v Sloveniji, preko katere odbojarski klubi in druge sorodne organizacije (sodniki, trenerji ...) uveljavljajo svoje interese na področju odbojke. Kot primer uveljavljanja takšnih pravic lahko omenimo

mednarodne odbojgarske sodnike, ki lahko le preko Odbojgarske zveze Slovenije sodelujejo na mednarodnih tekmovanjih.

Glavna naloga in funkcija Zveze odbojgarskih sodnikov Slovenije še vedno ostaja zagotavljanje sodnikov na tekmovanjih, ki jih organizira Odbojgarska zveza Slovenije, in na ostalih tekmovanjih, kot so Šolska košarkarska liga – odbojka, univerzitetna odbojgarska tekmovanja, osnovnošolska in srednješolska tekmovanja. Skrbi tudi za izobraževanje, strokovno izpopolnjevanje in vzgojo novih sodnikov.

Diplomsko delo predstavlja pregled delovanja ZOSS v preteklih 4 letih (od leta 2003) in delno tudi posega v tekmovalno sezono 2007/2008, v kateri je prišlo do odcepitve ZOSS od OZS. Šele čas pa bo pokazal, ali je bil to pravi korak za rešitev težav, na katere bomo opozarjali v nadaljevanju in bodo problem diplomskega dela.

2 Predmet, problem in namen dela

Predmet diplomskega dela je organiziranost in struktura sodniške organizacije od krovne organizacije do posameznega sodnika, njegovih pravic, pristojnosti in dolžnosti. Preučevali bomo tako organizacijske kot tudi strokovne vidike sodniške organizacije ter iz njih izluščili problem dela. Predvidevamo, da se največ problemov pojavlja pri pomanjkanju sodnikov in s tem povezano kvaliteto sojenja ter z zagotavljanjem objektivnega ocenjevanja sodniškega dela. Glavni cilji diplomskega dela so kritično obravnavati probleme sodniške organizacije v Sloveniji in predstaviti nekatere možnosti izboljšav v prihodnosti.

2.1 Organiziranost ZOSS

Vrhovna odbojgarska organizacija v Sloveniji je Odbojgarska zveza Slovenije. OZS organizira odbojgarska tekmovanja na ozemlju Republike Slovenije, prav tako pa sodeluje z mednarodnimi odbojgarskimi organizacijami. OZS je članica Mednarodne odbojgarske zveze – FIVB (Federation International de Volleyball) in Evropske odbojgarske zveze – CEV (Committee Europeene de Volleyball) (Statut OZS, 2006). Do leta 2007 je bila Zveza odbojgarskih sodnikov Slovenije s statutom določen organ Odbojgarske zveze Slovenije. Pred začetkom tekmovalne sezone 2007/2008 so vsa društva odbojgarskih sodnikov ustanovila lastno športno zvezo – Zvezo odbojgarskih sodnikov Slovenije. Kljub odcepitvi sodnikov ostajata Odbojgarska zveza in Zveza odbojgarskih sodnikov tesno povezani, saj imata številne skupne interese.

»Zveza odbojgarskih sodnikov Slovenije je zveza društev odbojgarskih sodnikov na območju Republike Slovenije, registriranih v skladu z določili Zakona o društvih in je strokovni organ Odbojgarske zveze Slovenije, v katero so preko društev združeni vsi odbojgarski sodniki v Republiki Sloveniji in deluje v skladu z statutom OZS in tem pravilnikom.« (Pravilnik ZOSS, 2006)

Zvezo odbojgarskih sodnikov sestavljajo območne sodniške organizacije oz. društva odbojgarskih sodnikov. Tako ZOSS kot tudi društva delujejo po zakonu o društvih. Posamezna društva lahko svoje interese uveljavljajo v organih ZOSS, kamor lahko predlagajo svoje člane.

2.1.1 Sodnik ZOSS

Sodnik ZOSS je tista oseba, ki je opravila izpit za odbojcarskega sodnika pri Zvezi odbojcarskih sodnikov Slovenije in je v tekmovalni sezoni poravnala članarino ZOSS. Vsak sodnik je v Zvezo odbojcarskih sodnikov včlanjen preko enega izmed društev odbojcarskih sodnikov. Le-teh je v Sloveniji trenutno devet.

Oseba lahko na odbojcarski tekmi opravlja več funkcij. V osnovi se te funkcije delijo na funkcijo sodnika, linijskega sodnika, zapisnikarja ali delegata kontrolorja. Sodnik vodi tekmo, zapisnikar piše zapisnik, ki je uradni dokument o poteku tekme, delegat kontrolor pa je oseba, ki ocenjuje delo sodnikov. Vsi zgoraj naštetih na tekmi sestavljajo sodniški zbor.

Vsak sodnik, zapisnikar oz. delegat kontrolor se v posamezni tekmovalni sezoni uvrsti na ustrezno sodniško listo. Glede na sodniško listo ima sodnik točno določene pristojnosti. Oseba oz. sodnik, ki se v tekmovalni sezoni nahaja na listi zapisnikarjev, lahko v tisti sezoni samo piše zapisnik. Sodniki se delijo na 4 liste, in sicer D, C, B in A. Ustrezno z listo, na kateri se sodnik nahaja, je določeno, na katerih tekmah lahko sodnik sodi. Delegat kontrolor (v nadaljevanju D-k) je lahko uvrščen na A-listo delegatov kontrolorjev ali na B-listo delegatov kontrolorjev. Delegati kontrolorji A-liste ocenjujejo sodnike A-liste, ki sodijo tekme 1. državne odbojcarske lige, delegati kontrolorji A- in B-liste pa ocenjujejo sodnike B-liste, ki sodijo tekme 2. državne odbojcarske lige (Pravilnik Komisije za izobraževanje in napredek, 1998).

2.1.2 Društva Odbojcarskih sodnikov

V ZOSS je včlanjenih devet društev odbojcarskih sodnikov. Ta društva so:

- Društvo odbojcarskih sodnikov Dolenjska
- Društvo odbojcarskih sodnikov Gorenjska
- Društvo odbojcarskih sodnikov Koper
- Društvo odbojcarskih sodnikov Koroška
- Društvo odbojcarskih sodnikov Ljubljana
- Društvo odbojcarskih sodnikov Maribor
- Društvo odbojcarskih sodnikov Pomurje
- Društvo odbojcarskih sodnikov Posočje
- Društvo odbojcarskih sodnikov Žalec

Vsako društvo ima določene naloge, ki pa se razlikujejo glede na ligo (stopnjo tekmovanja). V 1. državni odbojcarski ligi (v nadaljevanju DOL) in 2. DOL mora

društvo odbojgarskih sodnikov delegirati linijske sodnike in zapisnikarja, medtem ko mora v 3. DOL in pri mlajših kategorijah delegirati tudi 1. in 2. sodnika (Pravilnik o delegiranju ZOSS, 1998).

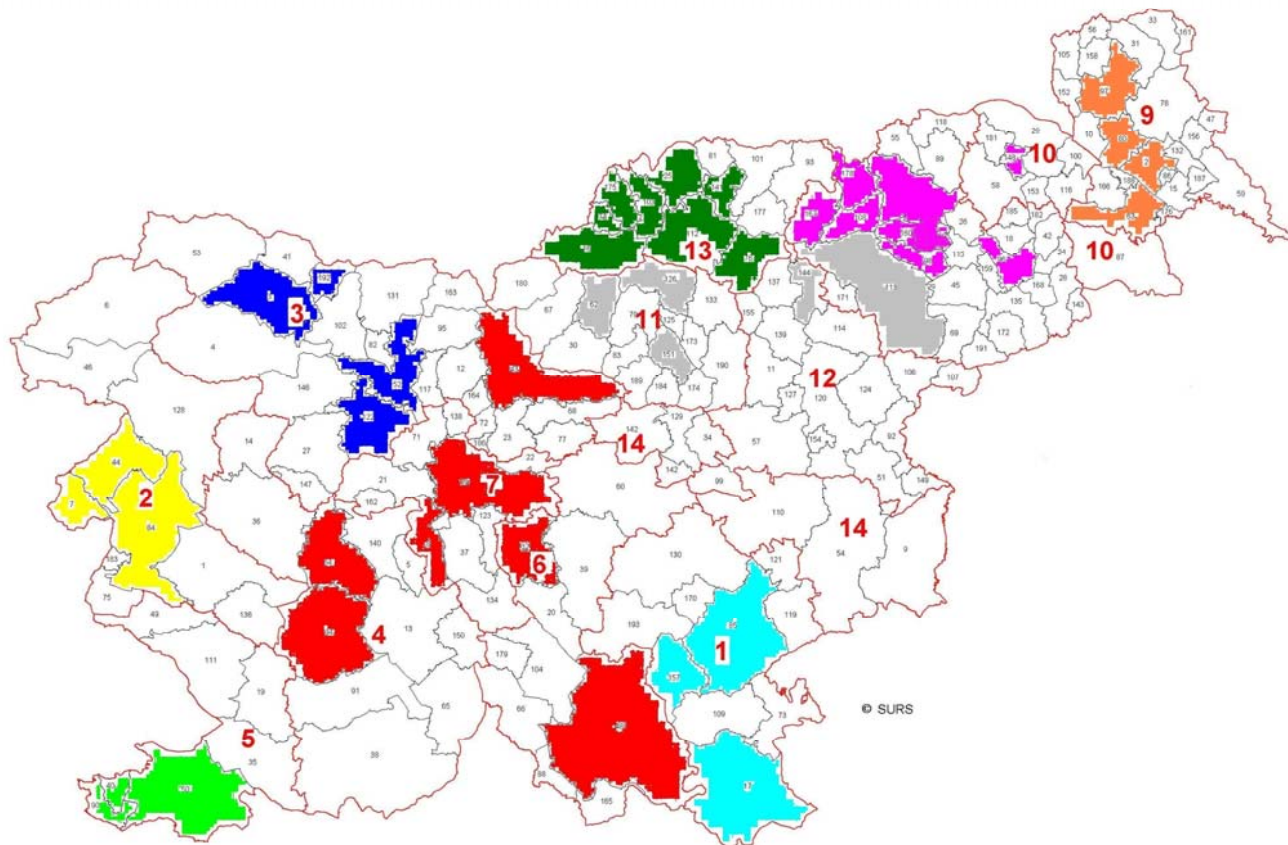
Čeprav naj bi društvo pokrivalo določeno geografsko območje, pa je trenutno v uporabi takšen sistem, da se ob nastanku novega odbojgarskega kluba le-temu določi društvo sodnikov, ki pokriva tekme tega kluba. Seveda se pri tem upošteva geografska lega, kljub temu pa trenutno sistem ni dovršen, saj je veliko nejasnosti. Primer tega je odbojgarski klub Epic Postojna, ki v sezoni 2007/2008 prvič nastopa v tekmovanjih OZS. Postojna se geografsko nahaja na sredini med Ljubljano in Novo Gorico, kar pomeni, da bi tekme v Postojni morala pokriti DOS Ljubljana ali DOS Posočje. Ker sistem ni jasno definiran, Postojna pa je enako oddaljena od Ljubljane in Nove Gorice, je bila določitev društva stvar dogovora med obema društvoma. Kljub temu da Postojna regijsko sicer bolj spada pod Posočje, je pokrivanje tekem v Postojni prevzel DOS Ljubljana. Glavni razlog za to je, da DOS Posočje zaradi pomanjkanja sodnikov ni zmožen zagotoviti sodnikov na tekmah v Postojni.

Slika 1 (na naslednji strani) prikazuje mesta oz. občine, v katerih igrajo odbojgarske ekipe 1., 2. in 3. državne odbojgarske lige in društva odbojgarskih sodnikov, ki pokrivajo ta območja. Razdelitev je narejena na podlagi prijavljenih ekip v tekmovalni sezoni 2007/2008. S posameznimi barvami so označeni kraji, v katerih nastopajo ekipe, ki sodelujejo na državnem prvenstvu v odbojki (vse članske lige). Odbojgarski klub Kamnik s svojimi ekipami nastopa v Kamniku, zato spada pod Društvo odbojgarskih sodnikov Ljubljana in je označen z rdečo barvo. Odbojgarski klub Luka Koper nastopa v Kopru, zato spada pod DOS Koper.

Legenda:

	DOS DOLENJSKA
	DOS GORENJSKA
	DOS KOPER
	DOS KOROŠKA
	DOS LJUBLJANA

	DOS MARIBOR
	DOS POMURJE
	DOS POSOČJE
	DOS ŽALEC

Slika 1: Pokritost teritorija društev odbojcarskih sodnikov v sezoni 2007/2008

(<http://www.stat.si/katalogrds/podstrani/karte/karta7.jpg>; internetni vir, avgust 2007 – katalog regionalnih delitev 2001, Stat. urad RS)

Slika 2 prikazuje teoretično razdelitev celotnega ozemlja Slovenije. Razdelitev smo na podlagi regijske razdelitve pripravili sami, pri tem pa smo se navezovali na regijsko razdelitev Obrtne zbornice Slovenije, ki temelji na mejah občin geodetske uprave Slovenije iz leta 1999. Delitev ni uradno potrjena s strani ZOSS ali OZS.

Slika 2: Pokritost Slovenije – društva odbojgarskih sodnikov

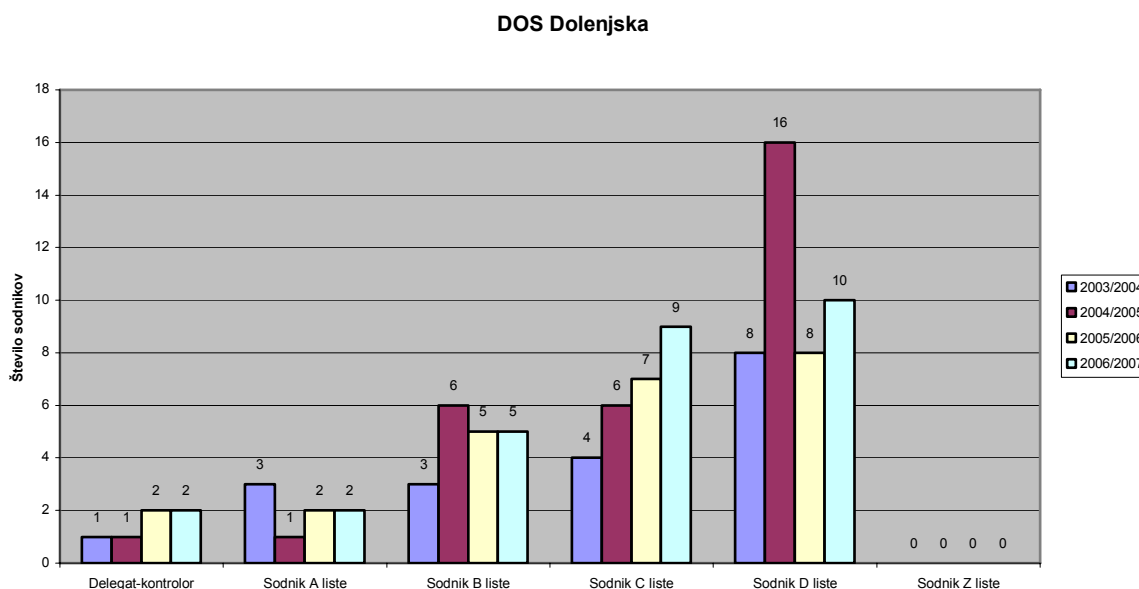
Legenda:

DOS DOLENJSKA	DOS MARIBOR
DOS GORENJSKA	DOS POMURJE
DOS KOPER	DOS POSOČJE
DOS KOROŠKA	DOS ŽALEC
DOS LJUBLJANA	

Odbojgarska zveza Slovenije ne uporablja tovrstne regijske razdelitve Slovenije, temveč Slovenijo deli le na vzhod in zahod. Pri tem se običajno drži načela, da spadajo Ljubljana, Gorenjska in Dolenjska pod zahod, vse vzhodno od teh regij pa spada pod vzhod (B. Maček, osebna komunikacija, december 2007).

2.1.2.1 Društvo odbojcarskih sodnikov Dolenjska

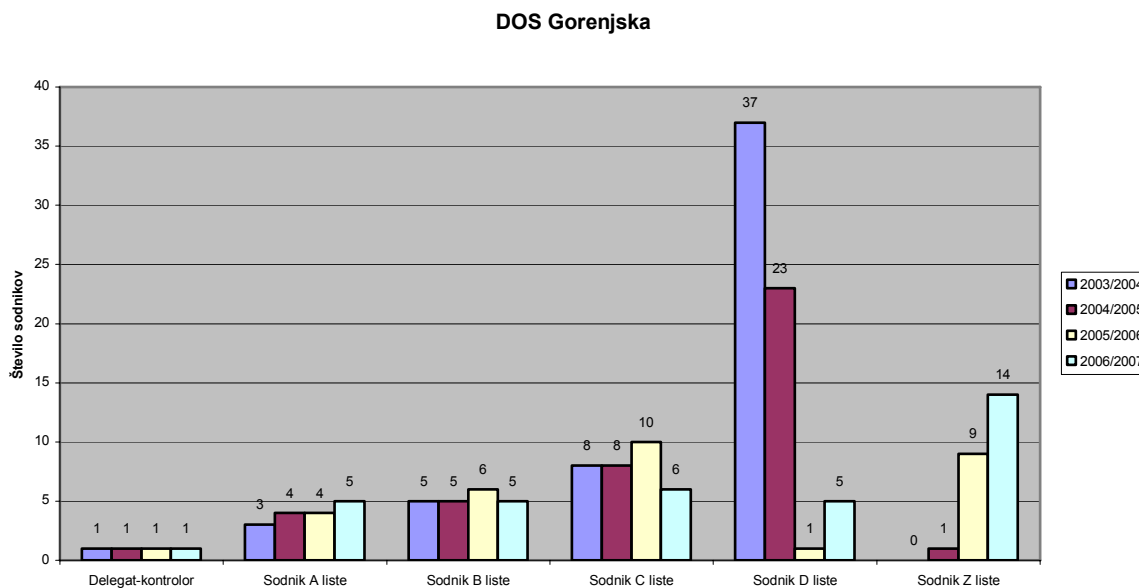
Sedež društva je v Novem mestu, društvo pa zagotavlja sodnike v Novem mestu, Trebnjem, Žužemberku, Dolenjskih Toplicah, Mokronogu, Črnomlju in Brestanici. Občasno sodniki DOS Dolenjske pomagajo tudi pri pokrivanju tekem v Kočevju.

Grafikon 1: Število aktivnih sodnikov DOS Dolenjska (2003/2004–2006/2007)

Zanimivost pri DOS Dolenjska je, da nimajo specializiranih zapisnikarjev, temveč so vsi zapisnikarji tudi sodniki D-liste. V večini ostalih DOS-ov se je namreč uveljavila lista zapisnikarjev. Zapisnikarji morajo prav tako imeti opravljen vsaj izpit občinskega razreda, vendar pa smejo samo pisati zapisnik. Od sezone 2003/2004, ko je imelo društvo 18 aktivnih sodnikov in enega delegata kontrolorja, je opazno povečanje števila sodnikov, in sicer na 26 aktivnih sodnikov in 2 delegata kontrolorja. Povečalo se je predvsem število sodnikov C- in D-liste, kar pomeni, da je društvo odbojcarskih sodnikov uspelo pridobiti nove sodnike, kar je za prihodnost zelo pomembno.

2.1.2.2 Društvo odbojcarskih sodnikov Gorenjska

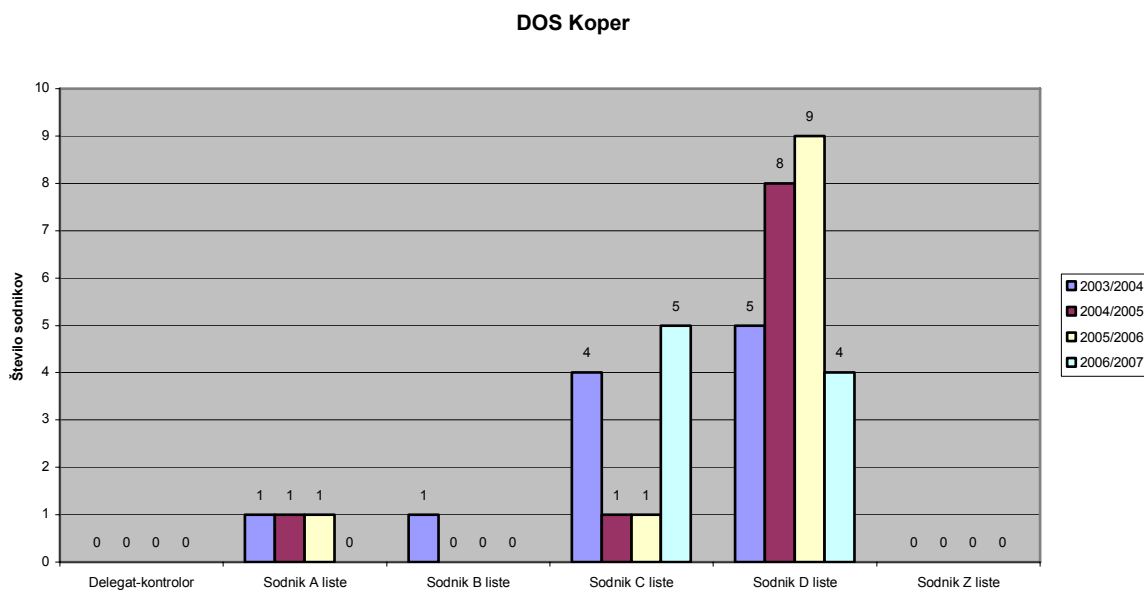
Grafikon 2: Število aktivnih sodnikov DOS Gorenjska (2003/2004–2006/2007)

V Društvu odbojcarskih sodnikov Gorenjske je od sezone 2003/2004 opazen upad števila sodnikov do sezone 2005/2006, v sezoni 2006/2007 pa se je število sodnikov zopet povečalo. Najbolj izrazit je padec števila sodnikov na D-listi sodnikov, ki je zelo pomembna za nadaljnji razvoj sodniške organizacije in kakovosti sojenja. Zadostno število sodnikov C- in D-liste namreč pomeni, da se bo iz te večje skupine sodnikov uspelo izluščiti nekaj sodnikov, ki bodo v prihodnje sodili višjo državno ligo. Prav tako zanimiv podatek je, da ima DOS Gorenjska od sezone 2003/2004 do sezone 2006/2007 na A- in B-listi 8 do 10 sodnikov, kar pomeni, da kvalitetno delajo in imajo dolgo tradicijo sojenja. Prav tako je omembe vredno dejstvo, da sta 2 sodnika DOS Gorenjske tudi mednarodna sodnika, en sodnik pa je kandidat za mednarodnega sodnika.

2.1.2.3 Društvo odbojcarskih sodnikov Koper

Društvo odbojcarskih sodnikov že od sezone 2003/2004 deluje s praktično nespremenjeno zasedbo. Število sodnikov se je z 11 zmanjšalo na 9. Za DOS Koper je bilo zelo pestro konec sezone 2004/2005, ko je kar 6 njihovih članov prenehalo s sojenjem. Razlogi za to so različni, večinoma pa je šlo za to, da so imeli druge aktivnosti, zaradi katerih niso mogli več opravljati sodniškega dela. Kot odgovor na to so pridobili 7 novih članov.

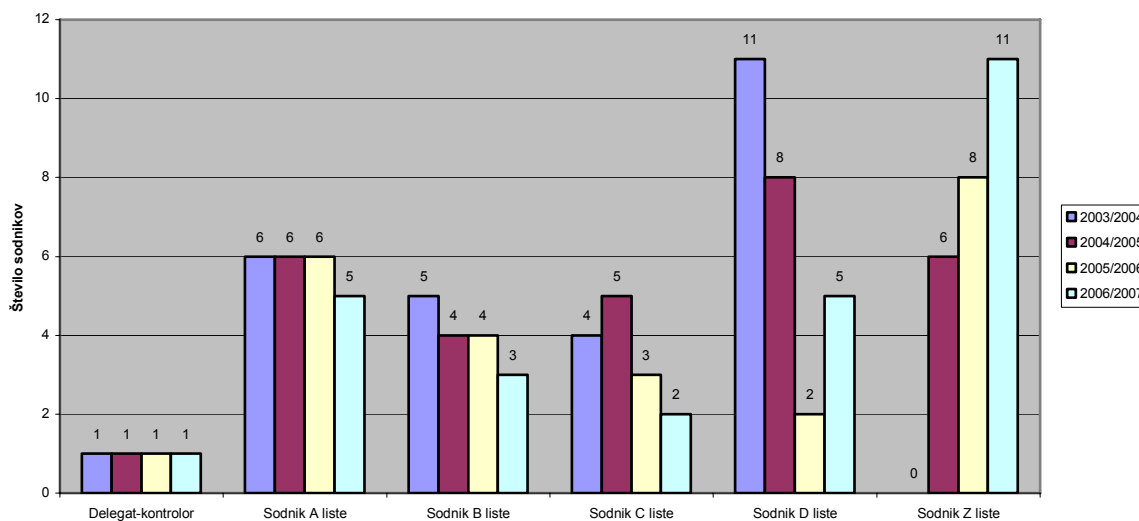
Grafikon 3: Število aktivnih sodnikov DOS Koper (2003/2004–2006/2007)

2.1.2.4 Društvo odbojgarskih sodnikov Koroška

Društvo odbojgarskih sodnikov Koroška glede na število članov pokriva relativno majhno območje. Zaradi zadostnega števila sodnikov občasno pomagajo tudi sosednjim društvom odbojgarskih sodnikov pri pokrivanju tekem. Tu gre predvsem za pomanjkanje sodnikov za sojenje 3. državne odbojgarske lige.

Kljub temu da se skupno število sodnikov v DOS Koroška med leti 2003 in 2007 ni bistveno spremenilo, pa je vredno izpostaviti nekatere značilnosti strukture sodnikov v tem društvu. Društvo odbojgarskih sodnikov Koroške se lahko pohvali z velikim številom sodnikov na A- in B-listah, kar vsekakor kaže na visoko kvaliteto. Od leta 2003 ima DOS Koroška na A-listi 5 sodnikov, na B-listi pa 4 sodnike (3 v sezoni 2006/2007). Žal pa do leta 2006/2007 to ni veljalo tudi za sodnike nižjih lig (C-, D-liste), saj se je njihovo število zmanjševalo in v sezoni 2005/2006 prišlo celo samo na 2 sodnika D-liste. Najbolj kritična je bila ravno sezona 2005/2006, ko je skupno število sodnikov na C- in D-listi znašalo le 5 sodnikov. V sezoni 2006/2007 se je zopet pokazal pozitiven trend naraščanja sodnikov, saj se je število povečalo na 7 sodnikov C- in D-liste, prav tako pa se je število zapisnikarjev povečalo z 8 na 11. Zanimivo je tudi dejstvo, da se je po koncu sezone 2003/2004 kar 5 od 11 sodnikov D-liste odločilo preiti na zapisnikarsko listo.

DOS Koroška

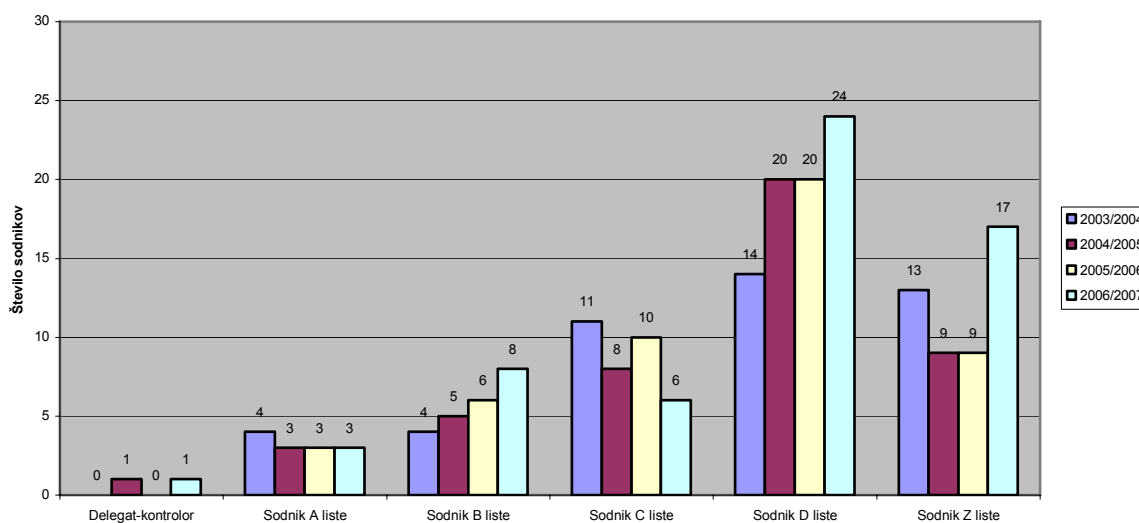
Grafikon 4: Število aktivnih sodnikov DOS Koroška (2003/2004–2006/2007)

2.1.2.5 Društvo odbojgarskih sodnikov Ljubljana

Društvo odbojgarskih sodnikov Ljubljana pokriva tekme na območju Ljubljane in okolice. Sem spadajo Kamnik, Brezovica, Logatec, Grosuplje in Kočevje. Trenutno število sodnikov omogoča pokrivanje vseh tekem, sodniki DOS Ljubljana pa občasno pomagajo tudi drugim društvom.

Člani DOS Ljubljana so aktivni tudi v organih ZOSS. Jana Prešeren je predsednica ZOSS, sam sem sekretar ZOSS, številni drugi člani pa so delovali tudi v drugih organih ZOSS (disciplinski sodnik, koordinacijski odbor, nadzorni odbor).

DOS Ljubljana

Grafikon 5: Število aktivnih sodnikov DOS Ljubljana (2003/2004–2006/2007)

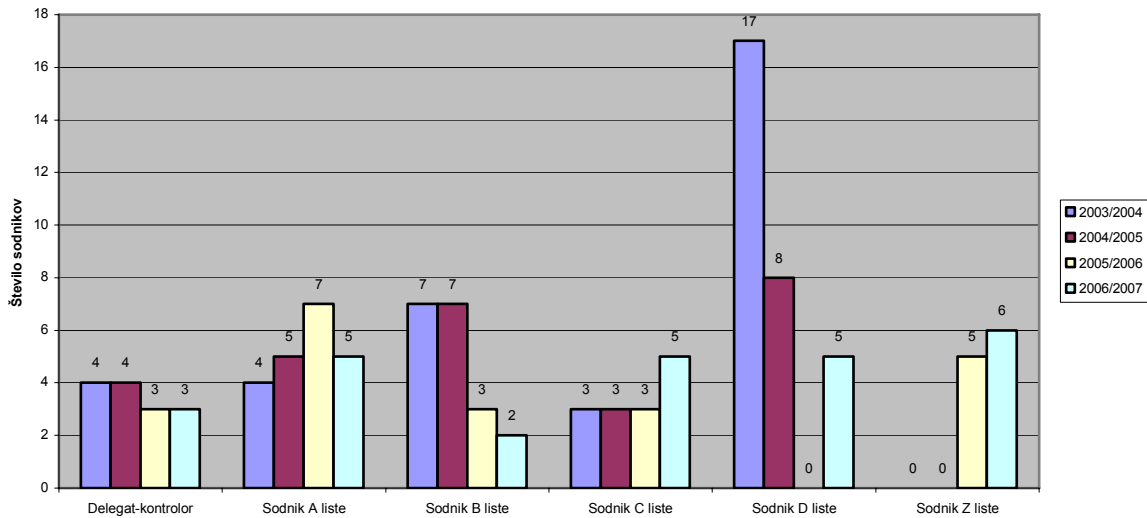
Društvo odbojgarskih sodnikov Ljubljana je eno izmed najaktivnejših in tudi najuspešnejših pri pridobivanju novih odbojgarskih sodnikov. Vsako leto pridobijo veliko število novih sodnikov, s čimer uspejo zagotoviti pokritost tekem na tekmovanjih, predvsem mlajših selekcij. Pozitivno naravnost društva kaže tudi dejstvo, da ima DOS Ljubljana veliko število sodnikov D-liste, kjer se mladi sodniki kalijo pred napredovanjem na C-listo.

2.1.2.6 Društvo odbojgarskih sodnikov Maribor

V Društvu odbojgarskih sodnikov Maribor se prav tako lahko pohvalijo, da imajo zelo veliko število odličnih sodnikov. Na to kaže tudi dejstvo, da imajo od sezone 2003/2004 do sezone 2006/2007 vsaj 4 sodnike na A-listi, prav tako pa imajo veliko število delegatov kontrolorjev in sodnikov B-liste.

Kot pri nekaterih drugih društvih pa imajo tudi v DOS Maribor pomanjkanje sodnikov na C- in D-listah ter pri zapisnikarjih. Število aktivnih sodnikov v DOS Maribor neprestano niha okoli števila 25.

DOS Maribor

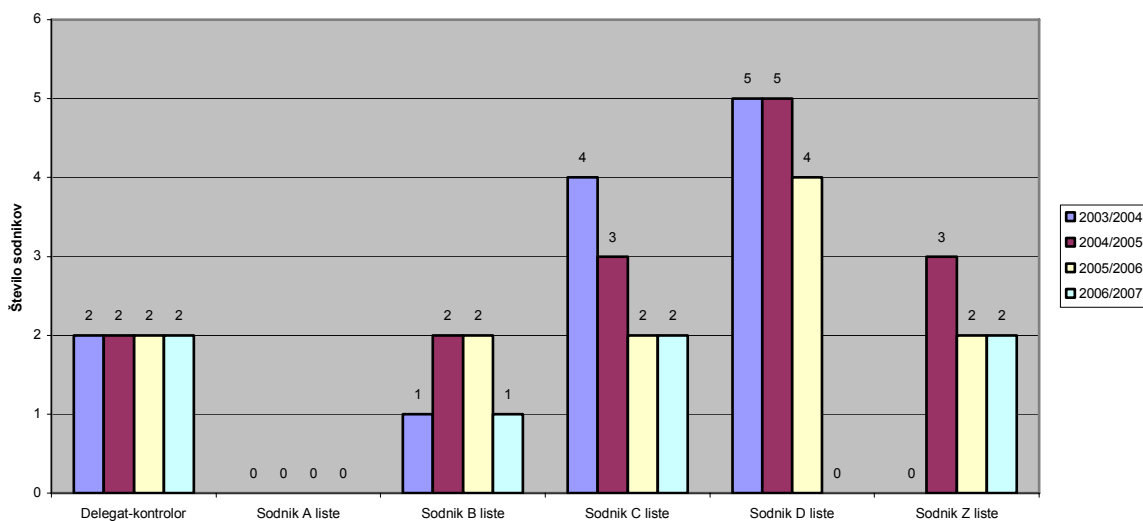

Grafikon 6: Število aktivnih sodnikov DOS Maribor (2003/2004–2006/2007)

2.1.2.7 Društvo odbojgarskih sodnikov Pomurje

V Društvu odbojgarskih sodnikov Pomurje je trenutno moč opaziti precejšen upad števila sodnikov, tako da so imeli v sezoni 2006/2007 le 7 aktivnih sodnikov, od tega kar 2 delegata kontrolorja (ne smeta soditi tekem) in enega sodnika B-liste. To pomeni, da sta le dva sodnika in dva zapisnikarja na voljo za pokrivanje vseh tekmovanj mlajših selekcij in 3. državne odbojgarske lige. S takim številom sodnikov je zelo težko zagotavljati sodnike na vseh tekmah. Glede na to, da je teh tekmovanj občutno več kot na 1. in 2. DOL, bo potrebno na območju DOS Pomurje najti rešitev, s katero se bo zagotovilo zadostno število sodnikov. Eden izmed poskusov, kako rešiti težavo pomanjkanja sodnikov v Pomurju, je bil skupen sestanek predstavnikov Odbojgarske zveze Slovenije, Zveze odbojgarskih sodnikov Slovenije in klubov na tistem območju (D. Perčič, osebna komunikacija, oktober 2007).

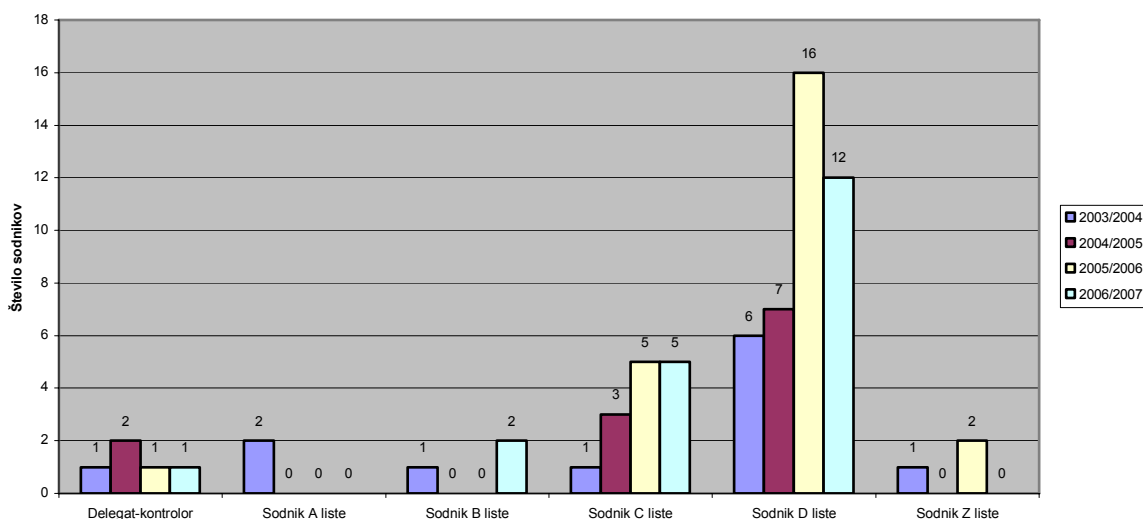
DOS Pomurje

Grafikon 7: Število aktivnih sodnikov DOS Pomurje (2003/2004–2006/2007)

2.1.2.8 Društvo odbojgarskih sodnikov Posočje

DOS Posočje

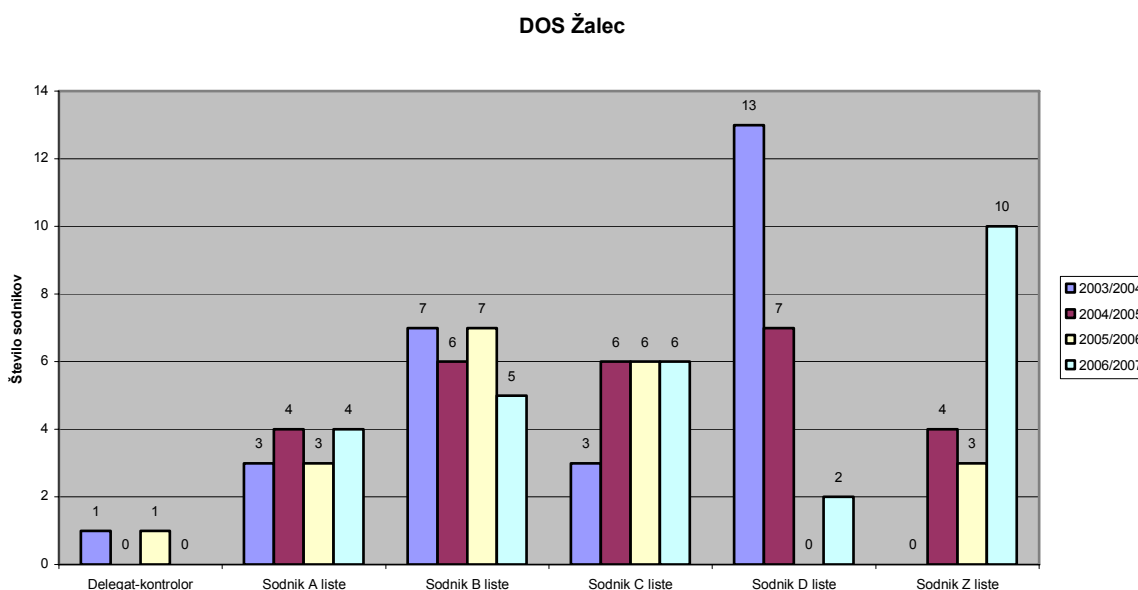
Grafikon 8: Število aktivnih sodnikov DOS Posočje (2003/2004–2006/2007)

V Društvu odbojgarskih sodnikov Posočje se kljub navidez precejšnjemu številu sodnikov na C- in D-listah srečujejo s precejšnjimi težavami pri zagotavljanju sodnikov na tekmah mlajših selekcij, prav tako pa tudi na tekmah višjih lig (linijski sodniki). Glavni razlog za te težave je dejstvo, da je veliko število sodnikov še vedno aktivnih igralcev v mlajših selekcijah (kadeti, mladinci, 3. DOL). Kljub tem težavam

menimo, da je ta smer iskanja novih sodnikov pravilna, saj dobri sodniki velikokrat pridejo iz igralskih vrst. Razlog za to je, da imajo dober občutek in poznajo igro.

Veliko število sodnikov ne pomeni nujno, da bo društvo lahko brez težav zagotavljalo sodnike na vseh tekmah.

2.1.2.9 Društvo odbojgarskih sodnikov Žalec

Grafikon 9: Število aktivnih sodnikov DOS Žalec (2003/2004–2006/2007)

V Društvu odbojgarskih sodnikov Žalec se število aktivnih sodnikov v zadnjih letih ni bistveno spreminjalo in se giblje okoli 27. Prav tako se ne spreminja število sodnikov A- in B-liste, kjer je bilo do sezone 2005/2006 10 sodnikov, v sezoni 2006/2007 pa 9. Zanimiv je upad števila sodnikov na D-listi in povečanje zapisnikarjev. Razloge za to lahko mogoče iščemo v velikem številu mladih sodnikov, ki so v začetnih letih raje zapisnikarji in šele kasneje začnejo soditi.

2.1.3 Organi ZOSS

Organi ZOSS so določeni s pravilnikom ZOSS. To so:

- skupščina ZOSS
- predsedstvo ZOSS
- nadzorni odbor ZOSS

- disciplinski sodnik ZOSS
- koordinacijski odbor ZOSS

(Pravilnik ZOSS, 2006)

2.1.3.1 Skupščina ZOSS

Skupščina ZOSS je najvišji organ ZOSS. Vsako društvo odbojgarskih sodnikov ima v skupščini ZOSS avtomatsko dve delegatski mesti in dodatno 1 mesto na vsakih 10 aktivnih sodnikov. Sklepi skupščine so obvezujoči za vsa društva in organe ZOSS (Pravilnik ZOSS). Redna skupščina mora biti izvedena vsaj enkrat v koledarskem letu.

Pristojnosti redne skupščine so:

- sprejemanje dnevnega reda
- sprejemanje poslovnika skupščine ZOSS
- sprejemanje pravilnika ZOSS in pravilnika disciplinske komisije
- potrjevanje smernic delegiranja, kontrole in napredovanja sodnikov
- sprejemanje smernic organiziranosti društev
- sprejemanje novih in izključevanje obstoječih društev
- volitve in razrešitve predsednika ZOSS in članov predsedstva ZOSS, ki jih predlaga kandidat za predsednika ZOSS
- volitve in razrešitve članov nadzornega odbora ZOSS in disciplinskega sodnika
- sprejem in razlaga pravilnika ZOSS in disciplinskega pravilnika
- odločanje o zahtevah za varstvo pravic posameznih članov in društev
- potrjevanje finančnega pregleda za prejšnje leto
- opravljanje drugih nalog, za katere jo pooblastijo društva, skupščina OZS
- poročanje o delu ZOSS skupščini OZS in predsedstvu OZS

(Pravilnik ZOSS, 2006)

2.1.3.2 Predsedstvo ZOSS

Predsedstvo ZOSS je izvršilni organ skupščine ZOSS in odgovarja le-tej. Sestavljajo ga predsednik in 4 člani. Predsedstvo ZOSS se izvoli na volilni skupščini ZOSS, mandat pa traja štiri leta. Vsako društvo ima lahko le enega člana predsedstva.

Predsedstvo ZOSS svoje delo opravlja na rednih in korespondenčnih sejah. Redne seje so običajno sklicane vsaka 2 meseca, korespondenčne pa v primeru, da je potrebno rešiti problem, ki je potreben takojšnje obravnave. Predsedstvo ZOSS se trudi delovati enotno v dobro vseh članov ZOSS. Z namenom privabiti k sodelovanju tudi društva, ki nimajo predstavnika v predsedstvu ZOSS, je predsedstvo ZOSS imenovalo koordinacijski odbor. Več o koordinacijskem odboru je napisano v posebnem poglavju.

Naloge predsedstva ZOSS so:

- uresničevanje sklepov skupščine ZOSS ter poročanje o svojem delu in o delu komisij predsedstva ZOSS
- vsaj enkrat letno poročanje o svojem delu predsedstvu OZS, skupščini OZS in društvom
- sprejemanje poslovnikov in pravilnikov s področja svojega dela in dela svojih organov, sprejemanje pravilnika o nadomestilih za sojenje ZOSS, razen tistih, ki jih sprejema skupščina ZOSS
- imenovanje in razrešitve članov stalnih in občasnih komisij predsedstva ZOSS
- sodelovanje s sodniškimi organizacijami sosednjih držav, CEV (Confédération Européenne de Volleyball) in FIVB (Fédération internationale de volleyball)
- sprejemanje programov izvršilnih organov predsedstva ZOSS
- pripravljane in sprejemanje predlogov članarin
- potrjevanje liste sodnikov, kontrolorjev sojenja in delegatov
- sodelovanje z disciplinskim sodnikom OZS, s tekmovalno komisijo OZS in z odborom ligašev
- obravnava prošenj in pritožb članov po predhodni obravnavi njihovih društev
- priprava predlogov za priznanja ZOSS, priznanj OZS in drugih športnih priznanj
- podeljevanje priznanj ZOSS
- imenovanje delegatov za skupščino OZS ter delegacije ZOSS
- sodelovanje z društvi in razpravljanje o pobudah in predlogih koordinacijskega odbora
- opravljanje drugih nalog v okviru pravilnika ZOSS in statuta OZS
- delovanje kot drugostopenjski organ pri reševanju pritožb čez sklepe disciplinske komisije

Predsedstvo ZOSS imenuje komisije, ki so izvršilni organi predsedstva ZOSS. Te komisije so stalne ali občasne.

Stalne komisije predsedstva ZOSS:

- Komisija za delegiranje (v nadaljevanju KD)
- Komisija za izobraževanje in napredek (v nadaljevanju KIN)

- Komisija za spremljanje in kontrolo sojenja (v nadaljevanju SKS)
- Komisija za marketing

Komisije delujejo na podlagi svojih pravilnikov, ki jih potrjuje predsedstvo ZOSS. Delo teh komisij je za Zvezo odbojgarskih sodnikov ključnega pomena, saj so to njeni strokovni organi, ki zagotavljajo kvalitetno in strokovno delo (Pravilnik ZOSS, 2006).

2.1.3.2.1   *Komisija za delegiranje*

Komisijo za delegiranje praviloma sestavljajo osebe, ki opravljajo delegiranje sodnikov za 1. in 2. državno odbojgarsko ligo. Običajno je član komisije za delegiranje tudi sekretar tekmovanj OZS, katerega delo je tesno povezano tudi s sodniki. Sekretar tekmovanj vsem DOS-om in osebam v DOS-ih, ki so zadolžene za delegiranje, pošilja razporede tekem in turnirjev, te osebe pa potem delegirajo sodnike glede na njihove naloge oz. pristojnosti. Pristojnosti so točneje definirane v tabeli št. 2. Delegate kontrolorje, ki ocenjujejo sodnike, običajno delegira član komisije za spremljanje in kontrolo sojenja (Pravilnik o delegiranju ZOSS, 1998).

Delegiranje sodnikov je med bolj zahtevnimi nalogami, saj zahteva natančno poznavanje tako sodnikov kot tudi ekip in kvalitete ekip. Pogosto je namreč potrebno pri delegacijah upoštevati zahtevnost in pomembnost tekme.

2.1.3.2.2   *Komisija za izobraževanje in napredek*

Že samo ime komisije pove, kaj sta glavni nalogi komisije. Komisija vsako leto organizira licenčne seminarje za A- in B-listo sodnikov in organizira izpite za regijski in državni razred sodnikov. Poleg tega KIN vsako leto predlaga sodniške liste, sodnike za napredovanje in sodnike, ki izpadejo iz A- oz. B-liste. Od sezone 2006/2007 Komisija za izobraževanje in napredek aktivno sodeluje tudi pri ocenjevanju sodnikov za napredovanje s C- na B-listo, saj je predsednik KIN prisoten pri ocenjevanju teh sodnikov. To sicer še ni definirano v pravilniku, se je pa v sezoni 2006/2007 izkazalo kot uspešno in se bo uporabljalo tudi v bodoče (Pravilnik KIN, 1998).

2.1.3.2.3 Komisija za spremljanje in kontrolo sojenja

Komisija za spremljanje in kontrolo sojenja je primarno zadolžena za delo delegatov kontrolorjev. Vsako leto organizira posvete delegatov kontrolorjev. V zadnjih letih je bila Komisija za spremljanje in kontrolo sojenja neprestano izpostavljena, saj je bilo veliko pritožb na kvaliteto dela delegatov kontrolorjev. Zagotovo je delo delegata kontrolorja med bolj zahtevnimi, če ne celo najbolj zahtevno. SKS pred začetkom vsake sezone predlaga delegate kontrolorje za tekočo sezono. Od sezone 2006/2007 so se delegati kontrolorji ločili na 2 skupini, in sicer D-k A-liste in D-k B-liste. Delegati kontrolorji A-liste ocenjujejo sodnike na 1. DOL, delegati kontrolorji B-liste pa sodnike na 2. DOL. Pred začetkom sezone prav tako predlagajo sodnike kontrolorje (ki sodijo 1. DOL), ki ocenjujejo sodnike na 2. DOL. Te liste potrjuje predsedstvo ZOSS (Pravilnik SKS, 2006).

2.1.3.2.4 Komisija za marketing

Komisija za marketing razen v letu 2004 ni nikoli zares aktivno delovala. Leta 2004 so začeli in delno tudi izpeljali projekt opremljanja sodnikov. Kljub temu pa bi morala Komisija za marketing bolj aktivno delati v smeri pridobivanja novih sponzorjev. V komisiji bi morali biti po našem mnenju predvsem taki člani, ki imajo možnost najti potencialne sponzorje in potem v sodelovanju s predsedstvom ZOSS to tudi izpeljati. Ena izmed nalog, ki jih je Komisija za marketing tudi izpeljala, je priprava ponudbe oz. cenika sponzoriranja. Žal pa ta ponudba še ni prišla na prava ušesa, tako da se sodniška organizacija ukvarja z raznimi težavami. Te težave so vezane predvsem na sodniško opremo, ki jo trenutno sodniki sami financirajo (Zapisnik 1. seje Komisije za marketing, 2004).

2.1.3.3 Nadzorni odbor ZOSS

Nadzorni odbor nadzira delo predsedstva ZOSS in vseh ostalih organov ZOSS, nadzira finančno materialno poslovanje in nadzira, da se izvajajo sklepi skupščine ZOSS. Nadzorni odbor odgovarja skupščini ZOSS (enkrat letno poročča), poročča pa tudi nadzornemu organu OZS (Pravilnik ZOSS, 2006).

2.1.3.4 Disciplinski sodnik ZOSS

Disciplinski sodnik se pri svojem delu ravna po disciplinskem pravilniku ZOSS. Pobudo za uvedbo disciplinskega postopka lahko poda vsak član ZOSS, organ ZOSS, DOS, organi OZS in odbojkarški klubi. Disciplinski sodnik ZOSS je prvostopenjski organ. Zoper sklep disciplinskega sodnika ZOSS je možna pritožba na predsedstvo ZOSS, ki je drugostopenjski organ. Vsi sklepi, ki jih sprejme predsedstvo ZOSS, so dokončni z izjemo sklepov o izključitvi iz ZOSS, o katerih odloča predsedstvo ZOSS.

Disciplinski ukrepi so javni opomin, denarna kazen, prepoved opravljanja sodniških in drugih nalog za določen čas ter izključitev iz članstva ZOSS.

Disciplinski sodnik ZOSS deluje tako, da se izogiba dvojnemu kaznovanju za en prekršek. Če je sodnik že kaznovan s strani OZS ali kakšnega drugega organa, se običajno sodnika ne da v disciplinski postopek.

Disciplinski sodnik se večinoma ukvarja s stvarmi, ki so povsem notranje narave in niso neposredno povezane z Odbojgarsko zvezo Slovenije. Takšen primer je zamuda ali neupravičena neudeležba sodnika na odbojkarški tekmi, za kar Odbojgarska zveza Slovenije ne kaznuje sodnika.

V preteklih letih se je na mestu disciplinskega sodnika zamenjalo veliko članov ZOSS, kar kaže na to, da je ta funkcija zelo nevhvaležna naloga. Od leta 2003 se je namreč skoraj vsako leto zamenjal disciplinski sodnik (Pravilnik ZOSS, 2006).

2.1.3.5 Koordinacijski odbor ZOSS

Glavna naloga Koordinacijskega odbora (v nadaljevanju KO) ZOSS je bila, da omogoča društvom odbojkarških sodnikov, ki nimajo predstavnikov v organih ZOSS, aktivno udejstvovanje v delovanju ZOSS. Sklepi KO sicer za predsedstvo ZOSS niso bili obvezujoči (J. Prešeren, osebna komunikacija, januar 2008).

Koordinacijski odbor je bil opredeljen v statutu ZOSS, kljub temu pa je pobuda za ustanovitev in začetek delovanja KO prišla šele na skupščini ZOSS 16. 12. 2003. Koordinacijski odbor se je nato prvič sestal že februarja 2004 (Zapisnik 1. seje KO, 2004). V letu 2004 se je KO sestal še 2-krat, na zadnji seji pa so zaradi neudeležbe nekaterih članov razmišljali o opustitvi tega organa. KO se je naslednjič zbral šele 2. 11. 2006 (Zapisniki 2. in 3. seje KO, 2004; zapisnik 1. seje KO, 2006). Glede na to, da se je koordinacijski odbor od leta 2004 sestal 4-krat, bi bilo smiselno vprašati se,

ali je njegov obstoj smiseln. KO je bil ustanovljen kot povezava med predsedstvom ZOSS in DOS-i, člani KO pa kot zaupniki DOS-ov. Na sejah KO so člani razpravljali o različnih problematikah in oblikovali skupne predloge, ki so jih potem posredovali tako na predsedstvo kot tudi na nekatere druge organe ZOSS (SKS).

Koordinacijski odbor omogoča vsem društvom, da se aktivno vključujejo v delovanje ZOSS. To je pomembno predvsem za tista društva, ki nimajo svojih predstavnikov v predsedstvu ZOSS. Žal tega namena koordinacijski odbor ni dosegel, saj se sestankov koordinacijskega odbora niso udeleževali predstavniki vseh društev, ampak le tistih, ki so tudi sicer najbolj aktivni v ZOSS.

Menimo, da je bistvo KO v tem, da so prisotni predstavniki vseh DOS-ov. Kako zagotoviti, da se bodo predstavniki udeleževali teh sestankov, je problem, s katerim se srečujejo v vseh športnih panogah.

2.2 Delegiranje sodnikov

Delegiranje odbojgarskih sodnikov poteka na 2 ravneh. Ena raven je državna, druga pa območna. Na državni ravni delegiranje opravlja Komisija za delegiranje oz. posamezni pooblaščenca za delegiranje. Na območni ravni opravljajo delegiranje društva odbojgarskih sodnikov, ki imajo za to posebej določeno osebo, ki je običajno tudi sodnik.

Delegiranje sodnikov je izjemno zahtevna naloga, saj je pri delegiranju potrebno zagotoviti sledeče pogoje.

Sodnik na tekmi 1. in 2. državne odbojgarske lige ne sme soditi klubu iz iste regije, iz katere izhaja njegovo matično društvo odbojgarskih sodnikov. Isti pogoj velja za vse tekme Pokala Slovenije od osmine finala naprej. Primer tega je, da sodnik iz Ljubljane ne sme soditi nobene tekme ekipe Grosuplje, saj klub spada v območje DOS Ljubljana.

Število tekem glede na klub naj bi bilo enakomerno porazdeljeno, kar pomeni, da sodnik sodi vsakemu klubu približno enako število tekem. Izjema so klubi iz območja matičnega DOS. Glede na možnosti se izogiba stalnim sodniškim parom, kar pomeni, da sodnik sodi z več različnimi partnerji. Vsak sodnik naj bi približno enako število tekem opravljal funkcijo 1. oz. 2. sodnika, prav tako pa naj bi sodil enako število moških in ženskih tekem.

Primer pregleda delegacij na 1. DOL:

A	B	C	D	E	F	G	H
		moški			ženske		
		Σ	1.	2.	Σ	1.	2.
SODNIK 1	13	6	2	4	7	4	3
SODNIK 2	11	7	4	3	4	2	2
SODNIK 3	8	4	3	1	4	1	3
SODNIK 4	9	5	3	2	4	3	1
SODNIK 5	10	4	2	2	6	3	3
SODNIK 6	13	5	2	3	8	5	3
SODNIK 7	10	4	3	1	6	3	3
SODNIK 8	11	5	1	4	6	4	2
SODNIK 9	12	5	3	2	7	4	3
SODNIK 10	9	6	3	3	3	2	1
SODNIK 11	12	4	1	3	8	4	4
SODNIK 12	11	7	4	3	4	2	2
SODNIK 13	13	7	4	3	6	1	5
SODNIK 14	10	5	3	2	5	2	3
SODNIK 15	12	7	5	2	5	1	4
SODNIK 16	9	7	4	3	2	1	1
SODNIK 17	12	6	2	4	6	3	3
SODNIK 18	8	5	3	2	3	1	2
SODNIK 19	11	4	1	3	7	3	4

Tabela 1: Analiza delegiranja 1. DOL

Legenda:

- Stolpec A predstavlja sodnike, ki so uvrščeni na posamezno listo sodnikov (v tem primeru A-listo sodnikov).
- Stolpec B predstavlja skupno število tekem, na katerih je sodnik sodil.
- Stolpec C predstavlja skupno število moških tekem, na katerih je sodnik sodil.
- Stolpec D predstavlja število moških tekem, na katerih je bil sodnik v funkciji 1. sodnika.
- Stolpec E predstavlja število moških tekem, na katerih je bil sodnik v funkciji 2. sodnika.
- Stolpec F predstavlja skupno število ženskih tekem, na katerih je sodnik sodil.
- Stolpec G predstavlja število ženskih tekem, na katerih je bil sodnik v funkciji 1. sodnika.
- Stolpec H predstavlja število ženskih tekem, na katerih je bil sodnik v funkciji 2. sodnika.

Popolno uravnoveženost je zelo težko doseči, kar je razvidno tudi iz zgornje tabele. Dodatne težave povzročajo odpovedi sodnikov, kar pomeni, da je potrebno iskati zamenjave, pri čemer je še težje zagotavljati kriterije razpršenosti, enakomernosti in uravnoveženosti tekem. Zadnji kriterij, ki se ga prekrši, pa je nevtralnost (Pravilnik o delegiranju ZOSS, 1998).

2.3 Sodniške pristojnosti

Sodniki lahko glede na sodniško listo (A, B, C, D), na kateri se nahajajo, sodijo temu primerna tekmovanja oz. ravni tekmovanja. Sodniške kompetence se upoštevajo pri delegiranju sodnikov na vsa tekmovanja.

Tekmovanje	Stopnja tekmovanja	Sojenje	Delegiranje		
		Razred sodnika	Sodnika	Zapisnikar	Linijski
MINI ODBOJKA	VSE	A, B, C, D	DOS	DOS	
MALA ODBOJKA	VSE	A, B, C, D	DOS	DOS	
ST. DEČKI/DEKLICE	KVALIFIKACIJE	A, B, C, D	DOS	DOS	
	A-liga, FINALE	A,B	KD (ZOSS)	DOS	
	B-liga	A, B, C, D	DOS	DOS	
KADETI/KADETIINJE	KVALIFIKACIJE	A, B, C, D	DOS		
	A-liga, FINALE	A, B	KD (ZOSS)	DOS	
	B-liga	A, B, C, D	DOS		
MLADINCI/MLADINKE	OBMOČNO	A, B, C, D	DOS	DOS	
	1/4 FINALE	A, B, C, D	DOS	DOS	
	1/2 FINALE	A, B, C, D	KD (ZOSS)	DOS	
	FINALE	A	KD (ZOSS)	DOS	
ČLANI	3.DOL	A, B, C	DOS	DOS	

	2. DOL	A, B	KD (ZOSS)	DOS	
	1. DOL	A	KD (ZOSS)	DOS	DOS
	FINALE	A*	KD (ZOSS)	DOS	DOS
POKAL	1. KROG	A, B, C	DOS	DOS	
	2. KROG	A, B, C	DOS	DOS	
	3. KROG	A, B, C	DOS	DOS	
	4. KROG	A, B, C	DOS	DOS	
	5. KROG	A, B	DOS	DOS	
	1/8 FINALA	A	DOS	DOS	
	1/4 FINALE	A	KD (ZOSS)	DOS	DOS
	FINALE	A**	KD (ZOSS)	KD (ZOSS)	KD (ZOSS)

Tabela 2: Pristojnosti sodnikov glede na sodniško listo

Legenda:

A – A-lista sodnikov

B – B-lista sodnikov

C – C-lista sodnikov

D – D-lista sodnikov

DOS – Društvo odbojgarskih sodnikov

KD (ZOSS) – Komisija za delegiranje pri Zvezi odbojgarskih sodnikov Slovenije

* Finale 1. DOL za člane sodi 10 najbolje ocenjenih sodnikov ter 2 rezervi po rednem delu tekmovanja.

** Finale pokala Slovenije sodi 10 najbolje ocenjenih sodnikov iz pretekle tekmovalne sezone.

2.4 Izobraževanje in licenciranje sodnikov

Za izobraževanje in licenciranje odbojgarskih sodnikov je zadolžena Komisija za izobraževanje in napredek. Nove sodnike na predlog posameznih DOS imenuje predsedstvo ZOSS, DOS-i pa morajo posredovati zapisnike o opravljenih izpitih za sodnike občinskega razreda. V letu 2005 je bil dosežen dogovor tudi med Zvezo odbojgarskih sodnikov Slovenije in Fakulteto za šport, da se študentom Fakultete za

šport, ki z določenim uspehom opravijo obveznosti pri predmetu Teorija in metodika odbojke, prizna izpit za sodnika občinskega razreda. S tem se želi pridobiti novo število mladih in perspektivnih sodnikov (M. Zadražnik, osebna komunikacija, junij 2007).

V pravilniku Komisije za izobraževanje in napredek so opredeljeni sledeči razredi, ki jih lahko doseže sodnik:

- zapisnikar
- sodnik občinskega razreda
- sodnik regijskega razreda
- sodnik državnega razreda
- mednarodni sodnik

2.4.1 Zapisnikar

Pogoji za pridobitev naziva zapisnikar:

- državljan RS ali državljan druge države s stalnim prebivališčem v Sloveniji
- star vsaj 15 let
- aktivno obvlada slovenski jezik
- opraviti mora celoten izpit razen praktičnega sojenja

Izpite organizirajo in izvedejo posamezna društva odbojgarskih sodnikov. Gradivo za tečaje in izpite pripravlja komisija za izobraževanje in napredek. Pred organizacijo izpita za nove sodnike Društvo odbojgarskih sodnikov imenuje komisijo, ki izpit izvede. Predsednik komisije mora biti sodnik vsaj državnega razreda. Komisijo za izpite potrди Komisija za izobraževanje in napredek. Glede na izpitni pravilnik so DOS-i obvezani vsakoletno razpisati izpite za nove sodnike.

Izpit za zapisnikarja je sestavljen iz teoretičnega dela – predavanje in izpit ter iz praktičnega dela – pisanja mednarodnega zapisnika. V teoretičnem delu kandidati spoznajo pravila igre, sodniške znake, navodila za pisanje mednarodnega zapisnika. Teoretični del izpita traja približno 4 ure. Po zaključku tečaja kandidati pišejo test iz pravil odbojgarske igre. Praktični del izpita je sestavljen iz pisanja mednarodnega zapisnika.

2.4.2 Sodnik občinskega razreda

Pogoji za pridobitev naziva sodnik občinskega razreda:

- državljan RS ali državljan druge države s stalnim prebivališčem v Sloveniji
- star vsaj 15 let
- aktivno obvlada slovenski jezik
- opraviti mora celoten izpit – teoretični izpit, pisanje zapisnika in sojenje tekme

Izpite organizirajo in izvedejo posamezna društva odbojkarških sodnikov. Gradivo za tečaje in izpite pripravlja Komisija za izobraževanje in napredek. Pred organizacijo izpita za nove sodnike Društvo odbojkarških sodnikov imenuje komisijo, ki izpit izvede. Predsednik komisije mora imeti najmanj naziv sodnik državnega razreda. Komisijo za izpite potrdi Komisija za izobraževanje in napredek. Glede na izpitni pravilnik so DOS-i obvezani vsakoletno razpisati izpite za nove sodnike.

Izpit za sodnika občinskega razreda je sestavljen iz teoretičnega in praktičnega dela. Teoretični del sestavljajo predavanja in teoretični izpit. Predavanja obsegajo pravila odbojkarške igre, sodniške znake ipd. Izpit kandidati opravljajo iz pravil odbojkarške igre in tekmovalnih pravil za posamezne kategorije (člani, mladinci ...). Praktični del izpita je sestavljen iz pisanja mednarodnega zapisnika in sojenja kot 1. in 2. sodnik (če je možno, tudi kot linijski sodnik).

Slika 3: Uradni sodniški grb sodnika občinskega razreda (arhiv ZOSS)

2.4.3 Sodnik regijskega razreda

Pogoji za pridobitev naziva sodnik regijskega razreda:

- star vsaj 18 let
- vsaj 3 leta sodnik občinskega razreda
- zadnji 2 tekmovalni sezoni sodil na uradnih tekmah 3. DOL kot občinski sodnik
- opravljen teoretični del izpita
- pozitivno ocenjen kot 1. sodnik (tekma na 3 dobljene nize)
- pozitivno ocenjen kot 2. sodnik (tekma na 3 dobljene nize)
- zapisnikar na tekmi 1. DOL ali 2. DOL

Izpit kandidati opravljajo pred izpitno komisijo, ki jo imenuje Komisija za izobraževanje in napredek. Vsi člani izpitne komisije morajo biti vsaj sodniki državnega razreda.

Izpit za sodnika regijskega razreda je sestavljen iz teoretičnega in praktičnega dela. Teoretični del obsega izpit iz pravil odbojcarske igre, praktični del pa sodniki opravljajo na uradnih tekmovanjih, kjer jih ocenjujejo delegati kontrolorji. Kandidat mora prejeti eno oceno kot 1. sodnik in eno oceno kot 2. sodnik ter pisati mednarodni zapisnik na uradni tekmi. Vse tekme se morajo igrati na 3 dobljene nize.

Izpit za sodnika regijskega razreda ne vsebuje predavanj. Izpitna literatura je objavljena na spletu, kandidati pa morajo poznati pravila odbojcarske igre, navodila za pisanje mednarodnega zapisnika, knjigo primerov in tekmovalne pravilnike OZS.

Slika 4: Uradni sodniški grb sodnika regijskega razreda (arhiv ZOSS)

2.4.4 Sodnik državnega razreda

Pogoji za pridobitev naziva sodnik državnega razreda:

- star vsaj 21 let
- vsaj 3 leta izpit regijskega razreda
- zadnji 2 tekmovalni sezoni sodil na uradnih tekmah 2. DOL kot regijski sodnik
- opravljen teoretični del izpita
- 1-krat pozitivno ocenjen kot 1. sodnik (tekma na 3 dobljene nize)
- 1-krat pozitivno ocenjen kot 2. sodnik (tekma na 3 dobljene nize)
- zapisnikar na tekmi 1. DOL

Izpit za sodnika državnega razreda je sestavljen iz teoretičnega in praktičnega dela. Teoretični del obsega izpit iz pravil odbojarske igre, praktični del pa sodniki opravljajo na uradnih tekmovanjih, kjer jih ocenjujejo delegati kontrolorji. Kandidat mora prejeti eno oceno kot 1. sodnik in eno oceno kot 2. sodnik ter pisati mednarodni zapisnik na uradni tekmi. Vse tekme se morajo igrati na 3 dobljene nize.

Izpit za sodnika regijskega razreda ne vsebuje predavanj. Izpitna literatura je objavljena na spletu, kandidati pa morajo poznati pravila odbojarske igre, navodila za pisanje mednarodnega zapisnika, knjigo primerov in tekmovalne pravilnike OZS.

Slika 5: Uradni sodniški grb sodnika državnega razreda (arhiv ZOSS)

Kandidati izpit opravljajo pred izpitno komisijo, ki jo sestavljajo 3 člani, imenuje pa jo Komisija za izobraževanje in napredek. Predsednik komisije mora biti vsaj sodnik mednarodnega razreda, ostala člana pa vsaj sodnika državnega razreda.

2.4.5 Mednarodni sodnik

Mednarodni sodniki poleg domačih tekem sodijo tudi mednarodne tekme. Slovenski sodniki sodijo v srednjeevropski ligi (MEVZA), v ligi prvakov, v CEV pokalu in challenger, svetovni ligi ... Poleg teh tekmovanj nekateri naši sodniki sodijo tudi na največjih odbojgarskih tekmovanjih, kot so svetovno prvenstvo in evropsko prvenstvo. Med najbolj priznanimi mednarodnimi sodniki sta zagotovo Peter Končnik, ki je bil 1. sodnik na finalu Evropskega prvenstva za moške v Rusiji, in Jožef Lečnik, ki je po zaključeni karieri kot mednarodni sodnik ostal aktiven in je v Sloveniji delegat kontrolor, v mednarodni organizaciji CEV pa je član Evropske sodniške komisije (European Referee Commission – ERC). Slovenija ima prav tako dva sodnika na svetovni ligi, kar kaže na visoko kvaliteto in priznanost slovenskih mednarodnih sodnikov.

Kandidate za mednarodne sodnike predlagajo nacionalne panožne zveze oz sodniška organizacija preko nacionalne panožne zveze. V Sloveniji kandidate izbere predsedstvo Zveze odbojgarskih sodnikov Slovenije. Kandidati za mednarodne sodnike se potem udeležijo seminarja za mednarodne sodnike. Če uspešno zaključijo seminar za mednarodne sodnike, lahko sodijo nekatere mednarodne tekme, pred potrditvijo pa morajo prejeti še 7 ocen v petih letih. Ocene za mednarodnega sodnika lahko kandidati prejmejo samo s strani posebej pooblaščenih ocenjevalcev CEV. Pri pridobivanju naziva mednarodni sodnik je največja težava ravno v pridobivanju sedmih ocen s strani ocenjevalcev CEV, saj na to vpliva več dejavnikov kot le kvalitetno sojenje. Med drugim je tudi določena kvota mednarodnih sodnikov, ki jih ima lahko posamezna država.

Pogoji za prijavo k izpitu za sodnika mednarodnega razreda:

- starost med 24 in 40 let
- zadnje tri tekmovalne sezone sodil na uradnih tekmah 1. DOL kot sodnik državnega razreda
- aktivno obvlada angleški jezik (spričevalo, ki ni starejše od 5 let)
- opravi test iz poznavanja pravil odbojgarske igre v angleškem jeziku
- dejaven v DOS in ZOSS

Slika 6: Uradni sodniški grb sodnika mednarodnega razreda (arhiv ZOSS)

V sodniški organizaciji vzporedno s sodniškimi razredi poteka še ena razdelitev sodnikov, in sicer glede na stopnjo tekmovanja, ki ga sodnik sodi. Sodniki so v tem primeru razvrščeni v 7 skupin:

- Sodnik A-liste
- Sodnik B-liste
- Sodnik C-liste
- Sodnik D-liste
- Zapisnikar – Z-lista
- Delegat kontrolor A-liste (D-k "A")
- Delegat kontrolor B-liste (D-k "B")

Odbojgarska zveza pa ima poleg teh skupin še tehnične delegate OZS in mednarodne delegate. ZOSS in OZS sta določila število tekem v posameznem krogu (8), na katerih morajo biti prisotni delegati kontrolorji. Na preostalih tekmah enega kroga morajo biti prisotni tehnični delegati, ki pa nimajo funkcije ocenjevalca sodnikov.

Sodniki, ki so uvrščeni na A-listo, morajo biti sodniki državnega ali mednarodnega razreda. Sodniki, ki so uvrščeni na B-listo, morajo biti vsaj sodniki regijskega razreda. Sodniki, ki so uvrščeni na C-, D- in Z-listo, pa morajo biti vsaj sodniki občinskega razreda.

Poleg izpitov organizira Komisija za izobraževanje in napredek tudi vsakoletne licenčne seminarje. Udeležba na teh seminarjih je obvezna za vse, ki želijo v tekoči sezoni soditi na tekmah pod okriljem Odbojgarske zveze Slovenije. Seminarje za sodnike A- in B-liste organizira Komisija za napredek in izobraževanje, seminarje za

ostale liste (C, D in Z) pa organizirajo posamezna društva odbojgarskih sodnikov. Društva organizirajo en seminar za vse naštetе liste skupaj. Vsebino seminarjev določi Komisija za napredek in izobraževanje. Vsako leto se kakšen izmed slovenskih sodnikov (običajno član Komisije za izobraževanje in nadzor) udeleži mednarodnega sodniškega seminarja in potem pripravi poročilo s seminarja. Glede na to potem KIN pripravi vsebino za izvedbo seminarjev.

Na licenčnih seminarjih je tudi obvezno opravljanje testa iz poznavanja pravil odbojgarske igre (Pravilnik KIN, 1998).

2.5 Ocenjevanje sodnikov

Ocenjevanje je zagotovo eno izmed najbolj zahtevnih opravil, pa naj bo to ocenjevanje šolskih nalog, športne izvedbe ali sodniškega dela. Dobro ocenjevanje zahteva brezhibno poznavanje problematike in objektivnost. Spremembam se skozi čas ni dalo izogniti niti pri ocenjevanju sodnikov. V zadnjem času se teži k temu, da ocenjevalci – delegati kontrolorji niso šablonsko omejeni pri ocenjevanju, temveč lahko individualno ocenijo raven kakovosti sodnika. (V. Zupančič, osebna komunikacija, december 2007).

2.5.1 Ocenjevanje odbojgarskih sodnikov v Sloveniji

2.5.1.1 Razvoj ocenjevanja

Ocenjevanje sodnikov je v zadnjih 4 letih doživelo številne spremembe. Kljub številnim spremembam ocenjevanje sodnikov še ni izpopolnjeno in se pripravlja na nove spremembe. Spremembe ocenjevanja sodnikov lahko razdelimo v 3 obdobja.

- 1. obdobje

Do konca sezone 2004/2005 smo imeli povsem številčno ocenjevanje. Ocenjevalo se je z obrazcem S 4, v katerem je delegat kontrolor beležil število napak, ki jih je sodnik storil, in na koncu za vsako napako odštel vnaprej predvideno število točk (0,1 – 0,3 točke). Sodnikom so se točke odbijale tudi glede na zahtevnost tekme, ta pa je bila točno določena s številom odigranih nizov in s trajanjem tekme. Pri takem načinu ocenjevanja je bil delegat kontrolor povsem omejen pri ocenjevanju in ni mogel upoštevati pomembnih dejavnikov, kot so suverenost pri odločitvah, avtoriteta, dobro

sodelovanje z drugim sodnikom in ekipama ... Ocenjevanje je bilo javno, kar pomeni, da so vsi sodniki dobili povratno informacijo o tem, kako so sodili.

Primer 1: spregledan prestop pri udarcu igralca zadnje linije – odbitek 2 desetinki točke.

Primer 2: Nepravilno ocenjen drugi dotik z žogo v težkem položaju pomeni odbitek 2 desetink točke, v normalnem položaju pa odbitek 3 desetink točke.

- 2. obdobje

V sezoni 2006/2007 se je začel prehod na opisno ocenjevanje, prav tako pa smo prešli na tajno ocenjevanje. Opisno ocenjevanje in z njim obrazec R 4 sta prišla po pritiskih s strani Evropske odbojcarske zveze. Opisno ocenjevanje več ne daje poudarka na število storjenih napak, ampak omogoča individualno presojo delegata kontrolorja, ali je bilo kljub storjenim nekaterim napakam sojenje odlično, zelo dobro, dobro ... Trenutno ocenjevanje še vedno ni povsem opisno. Sodnik namreč za posamezne elemente sojenja (tehnika sojenja, uporaba in pojasnjevanje pravil, sodelovanje z ekipama, osebne in psihične lastnosti) dobi določeno število točk. Prav tako pa delegat kontrolor oblikuje profil sodnika z razvrščanjem glede na posamezne značilnosti od a do f (a – odličen, vzoren; b – nobenih pripomb, skoraj nič za izboljšati; c – mogoče le manjši popravki; d – priporočene nekatere izboljšave; e – zelo priporočene precejšnje izboljšave; f – potrebno izboljšanje osnov). S tem profilom se približujemo opisnemu ocenjevanju. Sodnik prav tako dobi celotno oceno in oceno, ali je primeren stopnji tekmovanja, ki ga sodi. Za popoln prehod na opisno ocenjevanje je najpomembnejša ocena, v katero skupino sodi sodnik. Skupine trenutno še niso v uporabi, namen pa bom razložil v naslednji točki.

Prednost tovrstnega ocenjevanja je tudi v tem, da delegat kontrolor sam oceni, ali je tekma lahka ali zahtevna. Dejstvo je, da je lahko tekma, ki se zaključi s 3 : 0 v 1 uri in 20 min, veliko bolj zahtevna kot pa tekma, ki se zaključi s 3 : 2 in traja 2 uri.

- 3. obdobje

V svetovnem merilu trenutno obstajata 2 smeri razvoja ocenjevanja sodnikov. Ena zagovarja številčno ocenjevanje, druga pa opisno ocenjevanje. Oba načina ocenjevanja imata svoje prednosti in pomanjkljivosti, vendar pa po mojem mnenju opisno ocenjevanje še ni primerno za Slovenijo. Na vsakem nivoju tekmovanja obstaja vsaj en dober razlog, zakaj opisno ocenjevanje ni ustrezno, poleg tega da potencialno omogoča veliko več nepravilnosti predvsem zaradi subjektivnosti delegatov kontrolorjev. Na najvišjem nivoju tekmovanja, na A-listi, je potrebno številčno ocenjevanje zato, ker mednarodna odbojcarska zveza zahteva, da mednarodne sodnike razvrstimo po vrsti, kar je nelogično glede na to, kako se ocenjujejo mednarodni sodniki, kjer ni lestvice. Zato je potrebno imeti ocene ali pa se

na koncu sezone komisija sestane in določi vrstni red. Zdi se nam, da je večje število ocen različnih delegatov kontrolorjev še vedno boljše kot opisno ocenjevanje. Na B-listi je prav tako vprašljiva smiselnost opisnega ocenjevanja. Pri tako majhnem številu ocen (4–5 na leto) bi ukinitve številčne ocene pomenila možnost večjega lobiranja oz. nepravilnosti pri določitvi sodnikov za napredovanje. Skupni imenovalec z ostalimi svetovnimi zvezami, proti kateremu se trenutno Slovenija premika, je razvrščanje sodnikov v skupine. Točen način razvrščanja sodnikov v skupine, prehajanja med skupinami, število sodnikov znotraj posamezne skupine in stopnja tekmovanja, ki jo sodi posamezna skupina, je predvsem stvar individualizacije in prilagoditve na posamezno državo in organizacijo sodnikov znotraj nje (V. Zupančič, osebna komunikacija, december 2007).

Opisno ocenjevanje po našem mnenju prinaša številne nejasnosti, na katere v Sloveniji še nismo pripravljeni. Kvaliteta sojenja in predvsem kvaliteta ocenjevanja sojenja še nista na stopnji, ki bi omogočala opisno ocenjevanje. Opisno ocenjevanje namreč zahteva od delegatov kontrolorjev veliko večjo odgovornost, saj nimajo točno določenih meril za ocenjevanje. Številni delegati so že dolgo časa v odbojki in so navajeni dolgoletnega načina dela, zato se težko prilagajajo spremembam, ki jih prinaša opisno ocenjevanje.

Možna razdelitev sodnikov v skupine v Sloveniji

Strokovne komisije Zveze odbojcarskih sodnikov Slovenije se že nekaj časa pripravljajo na razdelitev sodnikov v skupine. Spodnja razdelitev skupin se ujema s predlogom Komisije za izobraževanje, napredek in kontrolo sojenja:

- Skupina A 1 – 8 sodnikov,
- Skupina A 2 – 12 sodnikov,
- Skupina A 3 – 8 sodnikov,
- Skupina B 1 – 25 sodnikov
- Skupina B 2 – maksimalno 18 sodnikov
- Skupina C 1 – neomejeno število sodnikov
- Skupina C 2 – neomejeno število sodnikov
- Skupina C 3 – neomejeno število sodnikov – zapisnikarji

Z razdelitvijo sodnikov v skupine se želi predvsem doseči večjo prilagodljivost pri napredovanju in delegiranju sodnikov. Hkrati z nastankom skupin se bo delno spremenilo tudi poimenovanje sodniških nazivov. Sodnik občinskega razreda bo v prihodnje sodnik 3. razreda, sodnik regijskega razreda sodnik 2. razreda, sodnik državnega razreda pa sodnik 1. razreda. Tudi opravljanje izpita za višji razred se bo spremenilo, saj bo sodnik lahko opravljal izpit za višji razred šele takrat, ko bo napredoval v skupino, za katero potrebuje višji razred.

Po tej ideji bi sodniki v skupinah A 1, A 2 in A 3 lahko sodili tekme 1. DOL in nižje, s tem da so sodniki v skupini A 3 kandidati za napredovanje v skupino A 2 in le po potrebi sodijo tekme 1. DOL. Sicer večinoma sodijo tekme 2. DOL. Vsi sodniki v skupinah A 1, A 2 in A 3 morajo imeti opravljen izpit za sodnika 1. razreda.

Sodniki v skupinah B 1 in B 2 lahko sodijo tekme 2. DOL in nižje, s tem da so sodniki v skupini B 2 kandidati za napredovanje v skupino B 1, kar pomeni, da sodijo 3. DOL. Sodniki skupine B 2 pogosto sodijo tudi turnirje mlajših selekcij, na katerih obstaja možnost, da se jih oceni in ugotovi primernost za napredovanje v skupino B 1. Po potrebi lahko sodijo tekme 2. DOL. Vsi sodniki v skupinah B 1 in B 2 morajo imeti opravljen izpit za sodnika 2. razreda.

V skupino C2 ali C1 bodo uvrščeni vsi sodniki, ki bodo opravili izpit za sodnika 3. razreda. Sodnike bodo v skupine C 1 in C 2 predlagala posamezna društva odbojgarskih sodnikov. Skupina C 1 bo lahko sodila 3. DOL.

Sodnike bo v skupine A 1, A 2, A 3 in B 1 razporejala Komisija za spremljanje in kontrolo sojenja. Vsako društvo odbojgarskih sodnikov bo v skupino B 2 lahko predlagalo 1 kandidata, Komisija za spremljanje in kontrolo sojenja pa bo lahko dodatno predlagala še 9 kandidatov (na predlog posameznih društev).

Sodnike bo v skupine C 1, C 2 in C 3 razporejal vsak DOS samostojno.

(Zapisnik 1. sestanka SKS in KIN, 2008)

2.5.1.2 Tajno ali javno ocenjevanje

Glede tajnega ali javnega ocenjevanja je bilo med odbojgarskimi sodniki v Sloveniji veliko polemik. Pred uvedbo tajnega ocenjevanja je bilo veliko pritiskov na delegate kontrolorje s strani sodnikov. Pritiski so bili predvsem po tekmah, ko so sodniki klicali delegate kontrolorje, kakšne ocene so prejeli kateri sodniki. Uvedba tajnega ocenjevanja je rešila ta problem, delegati kontrolorji pa lahko v miru opravljajo svoje delo.

Pri tajnem ocenjevanju pa se pojavlja več drugih težav. Prva je zagotovo povratna informacija. Le-ta je ena izmed pomembnih dejavnikov učenja in napredovanja sodnikov. Tega sedaj sodniki nimajo, saj le na koncu sezone izvedo povprečno oceno celotne sezone. Druga težava je ta, da lahko delegati kontrolorji slabo opravljajo svoje delo, pri tem pa jih nihče ne popravlja. Pri tem imajo tudi več možnosti za osebno ocenjevanje, ki pa ni realno.

2.5.1.3 Ocenjevanje glede na stopnjo tekmovanja

Sodnike na 1. DOL ocenjujejo delegati kontrolorji, sodniki pa morajo v celotni sezoni prejeti vsaj 8 (10) ocen. Sodnike na 2. DOL ocenjujejo delegati kontrolorji in sodniki kontrolorji. Sodnik 2. DOL mora v celotni sezoni prejeti vsaj 4 ocene. Komisija za spremljanje in kontrolo sojenja na začetku sezone predlaga seznam sodnikov »A«-liste, ki ocenjujejo sodnike na 2. DOL. Ti sodniki, če je možno, opravijo 2 brezplačni kontroli letno, prav tako pa so delegati kontrolorji dolžni opraviti 2 brezplačni kontroli letno na 2. DOL. Razlogov za brezplačne kontrole je več. Prvi je ta, da zaradi pomanjkanja delegatov kontrolorjev ni možno zagotoviti ustreznega števila kontrol. Drugi razlog za te brezplačne kontrole je ta, da ima lahko klub v 2. DOL največ 2 plačani kontroli v eni sezoni. Klub namreč poleg sodniških stroškov plača tudi delegata kontrolorja (če je ta prisoten) (Pravilnik SKS, 2006).

Ocenjevanja sodnikov v 3. državni odbojkarški ligi ni oziroma je prepuščeno posameznim društvom odbojkarških sodnikov. Način določanja kandidatov za napredovanje je v celoti prepuščen društvom odbojkarških sodnikov.

Kandidate za napredovanje iz »C«- na »B«-listo sodnikov se je v sezoni 2006/2007 ocenjevalo na turnirjih mladincev in mladink. To pomeni, da se je zbrala Komisija za ocenjevanje (trije člani KIN in SKS), ki je vse kandidate za napredovanje ocenjevala na turnirju, kjer so lahko sproti razpravljali o napakah, popravkih ... Kandidati za napredovanje so tak način ocenjevanja dobro sprejeli, saj so se lahko iz tega veliko naučili, prav tako pa so lahko sproti prikazali napredek v sojenju (V. Zupančič, osebna komunikacija, december 2007).

2.5.1.4 Ocenjevanje linijskih sodnikov

Kljub temu da to trenutno ni praksa v Sloveniji, se mi zdi pomembno, da se ocenjuje tudi linijske sodnike. Le-ti so velikokrat celo bolj pod pritiskom kot 1. in 2. sodnik, pogosto pa se pojavlja tudi vprašanje objektivnosti linijskih sodnikov, saj so večinoma to domači sodniki. To pomeni, da v Ljubljani tekme Olimpije sodijo linijski sodniki iz Ljubljane, v primeru mednarodne tekme pa so prav tako linijski sodniki domači, saj večinoma nastopa tudi domača ekipa. Predvidevam, da pride pogosteje do namernih "napak" linijskih sodnikov kot 1. oz. 2. sodnika.

2.5.1.5 Delegati kontrolorji in sodniki kontrolorji

Ocenjevanje sodnikov izvajajo delegati kontrolorji (v nadaljevanju D-k) in sodniki kontrolorji. Delegati kontrolorji se ločijo v 2 skupini, in sicer na delegate kontrolorje A-liste in delegate kontrolorje B-liste. Delegati kontrolorji A-liste (v nadaljevanju D-k "A") ocenjujejo sodnike A-liste na 1. DOL (lahko tudi na 2. DOL), medtem ko delegati kontrolorji B-liste (v nadaljevanju D-k "B") lahko ocenjujejo samo sodnike B-liste na 2. DOL (Pravilnik SKS, 2006). Delegati kontrolorji B-liste so bili uvedeni zaradi težav pri zagotavljanju zadostnega števila ocen na 2. DOL in zaradi pomanjkanja delegatov kontrolorjev z vsemi pogoji za uvrstitev na A-listo delegatov kontrolorjev. Delegat kontrolor je lahko sodnik, ki izpolnjuje vse pogoje Pravilnika za spremljanje in kontrolo sojenja (D. Perčič, osebna komunikacija, januar 2008). Pravilnik pa poleg ostalega določa, da mora dopolniti 50 let starosti in zadnje tri sezone uspešno soditi 1. DOL. Samo v izrednih primerih (zdravstveno stanje, pomanjkanje D-k) lahko SKS predlaga D-k, ki ne izpolnjuje vseh pogojev. Delegati kontrolorji so običajno sodniki, ki dopolnijo 55 let starosti in ne morejo več aktivno soditi. Pravilnik Komisije za izobraževanje in napredek namreč določa zgornjo starostno mejo, in sicer 55 let. Sodnik, ki je v zadnjih deset letih izpadel več kot dvakrat iz A-liste sodnikov, ne more biti predlagan na A-listo D-k. D-k lahko naloge opravlja do 65. leta starosti samo v izrednih primerih (pomanjkanje D-k). Takrat lahko SKS predlaga D-k, ki je že napolnil 65 let.

Sodnik kontrolor je sodnik A-liste (sodi 1. DOL in nižje), ki v tekmovalni sezoni, če je možno, opravi 2 brezplačni kontroli na 2. DOL. Delegate kontrolorje in sodnike kontrolorje pred začetkom vsake tekmovalne sezone predlaga Komisija za spremljanje in kontrolo sojenja, potrdi pa jih predsedstvo ZOSS.

Sodnike na 1. DOL ocenjujejo le delegati kontrolorji, medtem ko sodnike na 2. DOL ocenjujejo delegati kontrolorji in sodniki kontrolorji.

Izobraževanje delegatov kontrolorjev poteka na obveznih licenčnih seminarjih pred začetkom sezone in na posvetih delegatov kontrolorjev. Pri organizaciji posvetov sodelujejo in pomagajo delegati kontrolorji, ki so hkrati tudi mednarodni delegati (Pravilnik SKS, 2006).

Za ocenjevanje sodnikov se uporablja poseben obrazec za ocenjevanje – R 4. Obrazec je sestavljen iz dveh delov. Na eni strani je številčna ocena, kjer delegat kontrolor za določene vidike sojenja (tehnika sojenja, kriterij odbojev, komunikacija z ekipama in trenerjema, sposobnost zaznavanja napak nad mrežo, ob mreži ali pod mrežo ...) sodniku da določeno število točk. Skupno število točk je 100, kar pomeni oceno 10. Delegat kontrolor torej na koncu sešteje vse točke in jih deli z 10, tako dobi končno oceno sojenja. Na drugi strani obrazca R 4 je opisna ocena sojenja, kjer D-k

razvrsti sodnikovo znanje oz. sojenje na lestvici od »a« do »f«, kjer je »a« najboljše, »f« pa najslabše. Še najbolj pomembno pri izpolnjevanju hrbtni strani pa je, da se v rubriki splošne opombe napiše najpogostejše napake oziroma poglavja, ki jih bo moral sodnik še popraviti. Vsakemu sodniku lahko tudi napiše opombe ter določi, ali se mu zdi primeren za napredovanje ali potrebuje več izkušenj ...

2.5.2 Ocenjevanje odbojgarskih sodnikov v Italiji

2.5.2.1 Organiziranost odbojgarskih sodnikov v Italiji

Organiziranost italijanske odbojgarske zveze se v marsičem razlikuje od organiziranosti Odbojgarske zveze Slovenije. Posledično se razlikuje tudi organiziranost odbojgarskih sodnikov Italije.

Razdelitev sodnikov v Italiji poteka na več nivojih. Prvi nivo je državni, drugi je regionalni, tretji pa pokrajinski. Italija je razdeljena na 21 regij, večina teh regij se deli tudi na pokrajine. Prostorsko in organizacijsko delitev Italije oz. regij prevzema tudi sodniška organizacija. Razdelitev sodnikov poteka na sledeč način:

Državni sodniki – A-lista (Arbitri NAZIONALI »A«)

Državni sodniki – B-lista (Arbitri NAZIONALI »B«)

Deželni sodnik – Medregijski sodniki (Arbitri interregionale)

Pokrajinski sodnik

Delegati kontrolorji (OSSERVATORI)

Število aktivnih sodnikov v B-ligi je 550, v A-ligi pa 95. Državni sodniki A-liste se delijo na 4 skupine. 1. skupina sodi tekme serije A 1 moški in kakšno tekmo serije A 1 ženske, 2. skupina sodi večinoma tekme serije A 1 ženske in kakšno tekmo serije A 1 moški oz. A 2 moški, 3. skupina sodi večinoma tekme serije A 2 moški in kakšno tekmo serije A 1 ženske oz. A 2 ženske, 4. skupina pa sodi večinoma tekme A 2 ženske in kakšno tekmo A 2 moški.

Tudi sodniki B-lige so razdeljeni, in sicer v 4 skupine. Prvo sezono po napredovanju na B-ligo sodnik sodi v D-skupini sodnikov, in sicer 2 tekmi na mesec v B 2 seriji in 2 tekmi na mesec v deželnem prvenstvu. Sojenje poteka s stalnim partnerjem, kar v Sloveniji ni praksa.

2.5.2.2 Sistem ocenjevanja in napredovanja sodnikov

- Ocenjevanje

Ocenjevanje sodnikov izvajajo t. i. opazovalci (osservatori), ki so na vsaki tekmi serije A 1. Ocenjevalci imajo dvojno vlogo, in sicer vlogo delegata srečanja in vlogo ocenjevalca. Ocenjevanje se v veliko točkah ujema z ocenjevanjem, ki se ga trenutno uporablja v Sloveniji, njihov obrazec je v večini točk podoben obrazcu R 4. Med drugim se ocenjuje protokol na tekmi (ali je bila preverjena višina in napetost mreže ...), osebna urejenost sodnika, kriterij dotikov, dotiki mreže, napake pri postavitvah igralcev, napad zadnje linije ... Poleg tega lahko v primeru interesa ali potrebe ocenjujejo tudi linijske sodnike, kar pri nas ni v navadi. V ta namen imajo tudi poseben obrazec. Opazovalec oz. kontrolor na koncu tekme tudi opravi pogovor s sodnikoma. Vsebino tega pogovora vnese v obrazec za ocenjevanje, prav tako pa napiše tudi odziv sodnikov na pogovor.

Ocenjevanje v Italiji ni številčno, temveč opisno. Opazovalci, ki ocenjujejo sodnike, so iz drugih dežel, tako da predvsem na začetku ne poznajo sodnikov, ki jih ocenjujejo. Za napredovanje sodnikov v Italiji so zelo pomembna finalna prvenstva mlajših kategorij, saj so tam poleg ocenjevalcev prisotni tudi člani državne komisije sodnikov, ki odločajo o končni razvrstitvi sodnikov. Ocenjevalci namreč ne dajo številčne ocene, ampak samo opišejo sojenje (v skladu z enotnim obrazcem). To oceno potem pošljejo odgovorni osebi, ki razvšča sodnike v skupine in določa končni vrstni red sodnikov.

V Italiji so pred leti preizkušali tudi ocenjevanje sodnikov s strani trenerjev, vendar se ta sistem ni obnesel, zato ga ne uporabljajo več.

Ena izmed značilnosti italijanske sodniške organizacije je tudi zdravniški pregled, ki ga morajo opraviti sodniki, ki sodijo A 1 italijansko ligo.

- Napredovanje sodnikov

Sodnik na začetni stopnji po opravljenem izpitu kot pokrajinski sodnik sodi mladinske selekcije in 1., 2. ali 3. divizijo (ligo) pokrajinskih prvenstev. Običajno sodniki po 2–4 letih napredujejo v deželnega sodnika (primer dežele je Furlanija - Julijska Krajina). Število lig v posamezni deželi je odvisno od velikosti dežele. Kasneje bomo razložili, kako to vpliva na sodnike.

Vsak sodnik mora najmanj 4 leta soditi kot deželni sodnik. Sodniki so namreč razdeljeni v 4 skupine (A, B, C in D). Prvo leto, ko sodnik postane deželni sodnik, se uvrsti na D-listo in potem lahko vsako leto napreduje za 1 stopnjo. To napredovanje

ne traja nujno le 4 leta, saj le najsposobnejši napredujejo vsako leto. Na deželni stopnji imajo tudi skupino, ki se imenuje REG. V njej so starejši sodniki, ki nimajo več možnosti napredovanja v višje lige. Možen razlog za uporabo te skupine je, da preko nje izobražujejo mlade sodnike, saj so jim starejši sodniki običajno v oporo, hkrati pa še niso izpolnili starostne meje za prenehanje sojenja. V D-ligi sta na tekmi le en sodnik in zapisnikar, od C-liste naprej pa so na vsaki tekmi 2 sodnika in zapisnikar. Na A-ligi že uporabljajo stalne sodniške pare.

Sodniški pari, ki sodijo v A-ligi, se borijo za napredovanje v državne lige. Glede na velikost dežele se tudi določa število sodnikov, ki napredujejo na sodniško listo državne lige. V Furlaniji - Julijski Krajini, ki je manjša dežela, vsako leto samo 2 sodnika napredujeta na državno ligo, medtem ko v Lombardiji, ki je večja dežela in ima več sodnikov, napreduje 6–10 sodnikov.

Napredovanje na državni nivo poteka tako, da se odda »listo o napredovanju na državni nivo«. Na tej listi se razvrsti sodnike glede na to, koliko časa sodnik že sodi, od kdaj je kandidat za napredovanje, koliko časa že sodi na deželnem nivoju, glede na njegovo razpoložljivost za delo, tehnično ovrednotenje sojenja, udeležba na sestankih, zborih ter vsako drugo pripombo, ki se zdi potrebna. Priložena mora biti tudi lista aktivnosti sodnika.

(M. Cinti, A. Vito Sante in M. Carrara, osebna komunikacija, januar 2008)

2.5.3 Ocenjevanje sodnikov v Švici

Švicarska odbojgarska organizacija deli svoja tekmovanja na dva nivoja, državni in regijski. 1. in 2. liga spadata v državni nivo, 3. liga pa v regijski nivo. Tako delitev uporablja tudi njihova sodniška organizacija.

Sodniške tečaje na regijskem nivoju vodijo izkušeni in bivši sodniki, ki naključno hodijo po posameznih tekmah in ocenjujejo sodnike. Vsak sodnik je ocenjen od 2- do 3-krat na leto. Ko se tem izkušenim sodnikom zdi kandidat v njihovi regiji ustrezen za napredovanje, ga predlagajo. Nato mora opraviti izpit za državni razred, nakar se ga začasno uvrsti na državno listo. To traja sezono ali dve, nato ga, če dobro sodi, dokončno uvrstijo na državno listo.

V Švici delijo državno listo na 4 skupine. 1. in 2. skupina sodita tekme 1. lige, 3. in 4. skupina pa sodita tekme 2. lige. Če je sodnik kandidat za napredovanje, pred uvrstitvijo v višjo skupino sodi tudi tekme višjega ranga, kjer ugotovijo, ali je primeren za napredovanje.

Število kontrolorjev je v Švici relativno majhno. Skupaj imajo 10 kontrolorjev, ki ocenjujejo delo 80 sodnikov na državnem nivoju. Delegati so prisotni na manj kot polovici vseh tekem. Ocenjevanje je tajno, s sodniki pa po tekmi opravijo pogovor o sojenju. Ocenjevanje je številčno.

V preteklosti so poskušali tudi s sistemom ocenjevanja sodnikov s strani trenerjev, vendar se ni obneslo, saj so bile ocene v veliki meri odvisne od uspeha ekipe na tekmi (A. Fischer, osebna komunikacija, december 2007).

2.5.4 Primerjava ocenjevanja v Sloveniji, Italiji in Švici

Ocenjevanje sodnikov v Sloveniji, Italiji in Švici ima številne skupne značilnosti, prav tako pa nekatere razlike. V Italiji je zelo očitna razlika v množičnosti, saj se število klubov in sodnikov bistveno razlikuje od Slovenije in Švice. Po drugi strani pa je skupna značilnost Slovenije in Italije, da imajo ocenjevalce na vsaki tekmi najvišje stopnje, to je v Sloveniji 1. DOL, v Italiji pa A 1 serija. Pri tem se Švica razlikuje, saj pri njih ni ocenjevalcev na vsaki tekmi. Sistem, kot ga uporabljajo v Švici, se mi za naše razmere ne zdi primeren. Delegati kontrolorji v Sloveniji namreč vplivajo na ekipe in sodnike in s tem vnašajo red na tekme. V nasprotnem primeru se mi zdi, da bi prihajalo do večjega števila pritožb oz. nesoglasij. Vse države uporabljajo tajno ocenjevanje, glavna razlika med Slovenijo in ostalima državama pa je, da v Sloveniji še ne uporabljamo delitve sodnikov posameznih lig tudi na manjše skupine. Glede na to, da se to uspešno uporablja v tujini, in da Zveza odbojgarskih sodnikov Slovenije ta sistem vpeljuje v naslednji sezoni, lahko rečemo, da je glede tega na pravi poti. Ocenjevanje v Švici, Italiji in Sloveniji ima še eno skupno točko, in sicer da trenerji ne ocenjujejo dela sodnikov. Tako ocenjevanje se je izkazalo za neuspešno predvsem zato, ker so bile ocene odvisne predvsem od uspeha ekipe. Tako je trener zmagovalne ekipe dal boljšo oceno, trener poražene ekipe pa veliko slabšo oceno. Ker nimam podatkov o tem, koliko časa so preizkušali tudi tak sistem ocenjevanja, težko predvidevam, ali bi lahko tovrstno ocenjevanje izpeljali na način, da bi omogočalo vsaj kakšno povratno informacijo. Možno je tudi, da bi po daljšem času in s pravilno sestavljenim ocenjevalnim listom prišli do bolj realnih ocen, ki pa ne bi bile nujno upoštevane, pač pa bi bile le povratna informacija sodnikom ali tudi sodniški organizaciji o doživljanju sodniškega dela. To je zagotovo sklop, ki bi se mu bilo potrebno temeljito posvetiti, saj bi le tako dobili merodajne informacije.

Zanimiva je tudi primerjava števila ocenjevalcev na število sodnikov. V Italiji imajo 132 ocenjevalcev, ki ocenjujejo 95 sodnikov, v Švici imajo 10 ocenjevalcev, ki ocenjujejo 80 sodnikov, v Sloveniji pa imamo 9 ocenjevalcev, ki ocenjujejo 21 sodnikov. Pri tem je se je potrebno zavedati razlik v sistemu ocenjevanja. V Sloveniji in Italiji so ocenjevalci prisotni na vseh tekmah najvišjega ranga (1. DOL v Sloveniji,

serija A 1 v Italiji), medtem ko v Švici ni tako. Zaradi tega je razmerje med sodniki in ocenjevalci v Italiji in Sloveniji večje kot v Švici (1,39 ocenjevalca na enega sodnika v Italiji; 0,42 ocenjevalca na enega sodnika Sloveniji; 0,125 ocenjevalca na enega sodnika v Švici).

3 Metode dela

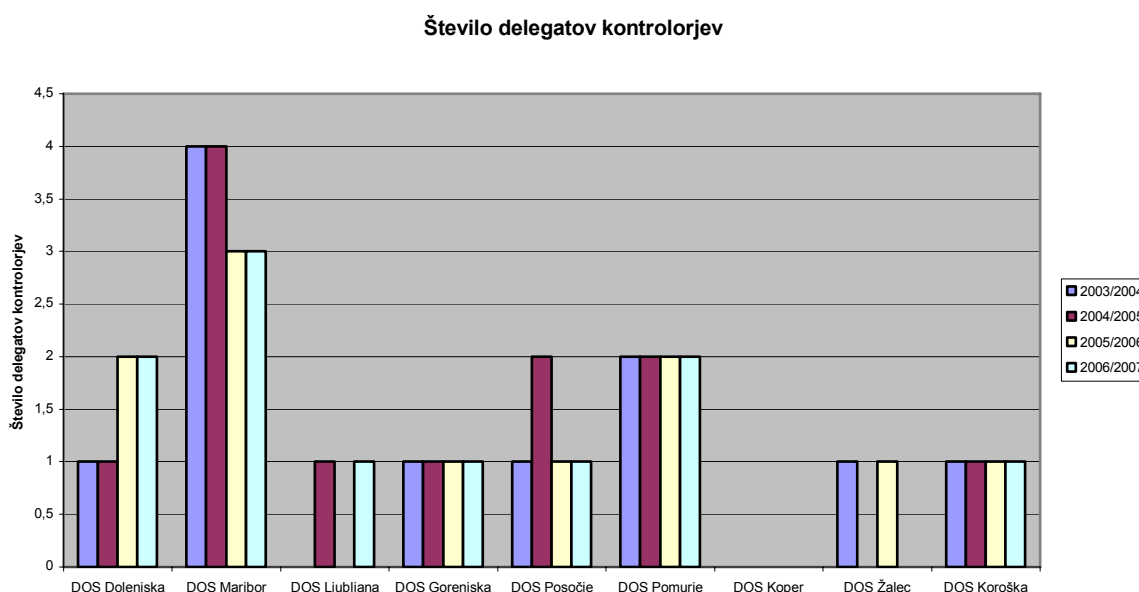
Diplomsko delo je deskriptivnega tipa. Podatke in informacije smo zbrali z deskriptivno metodo. Pri pisanju dela smo uporabljali arhiva Odbojgarske zveze Slovenije in Zveze odbojgarskih sodnikov Slovenije. Podatke smo pridobili tudi z intervjuji oz. razgovori z odbojgarskimi sodniki oz. strokovnjaki na področju sojenja. Razgovore smo opravili z Dejanom Perčičem, Monico Carraro, Aloysem Fischerjem, Achille Vito Santejem, Massimom Cintijem, Branetom Mačkom, Jano Prešeren in Vidom Zupančičem.

4 Razprava

4.1 Analiza števila sodnikov glede na sodniške liste

Največje težave pri zagotavljanju zadostnega števila sodnikov ima ZOSS na B- in C-listi sodnikov. To pomeni, da primanjkuje perspektivnih sodnikov, ki bodo nasledili sodnike sedanje A-liste. Verjetno so ti problemi posledica težav v preteklosti, ki pa se rešujejo.

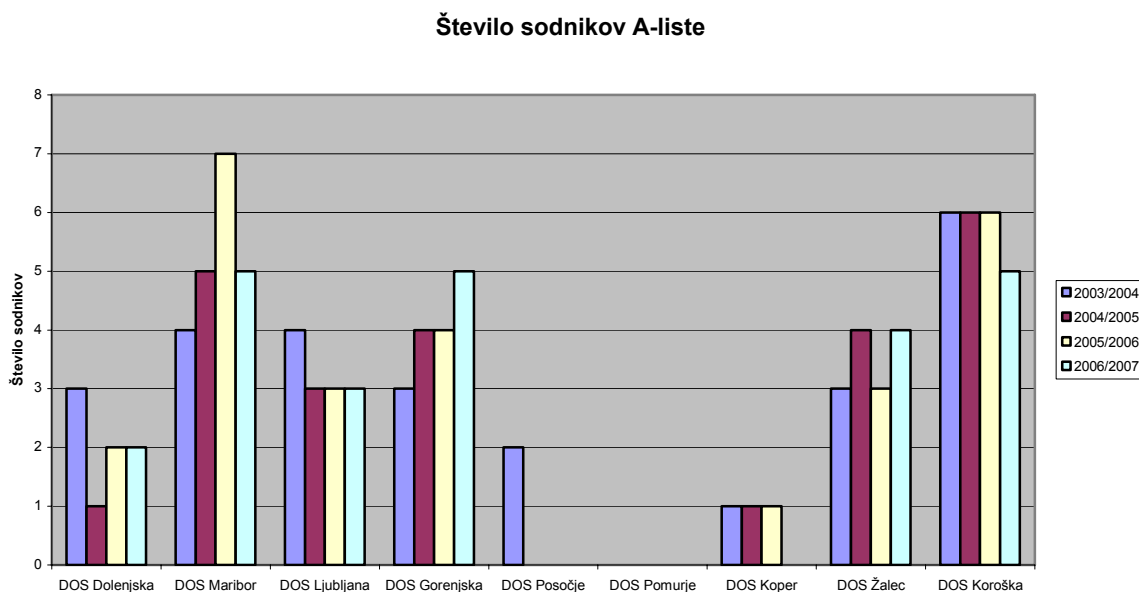
- Delegati kontrolorji

Grafikon 10: Število delegatov kontrolorjev (D-k) 2003/2004–2006/2007

Tako kot pri sodnikih se tudi pri delegatih kontrolorjih Zveza odbojgarskih sodnikov Slovenije D-k ZOSS srečuje z upadanjem števila le-teh. Pravilnik Komisije za spremljanje in kontrolo sojenja opredeljuje, kolikokrat mora biti sodnik A-liste oz. sodnik B-liste ocenjen v eni tekmovalni sezoni. Zaradi majhnega števila ustreznih kandidatov za delegate kontrolorje je Komisija za spremljanje in kontrolo sojenja delegate kontrolorje razdelila v 2 skupini: na delegate kontrolorje A-liste in delegate kontrolorje B-liste. Pogoji za uvrstitev na listo delegatov kontrolorjev B-liste niso tako visoki, zato so se lahko na B-listo uvrstili nekateri delegati, ki se sicer ne bi mogli uvrstiti na listo delegatov kontrolorjev.

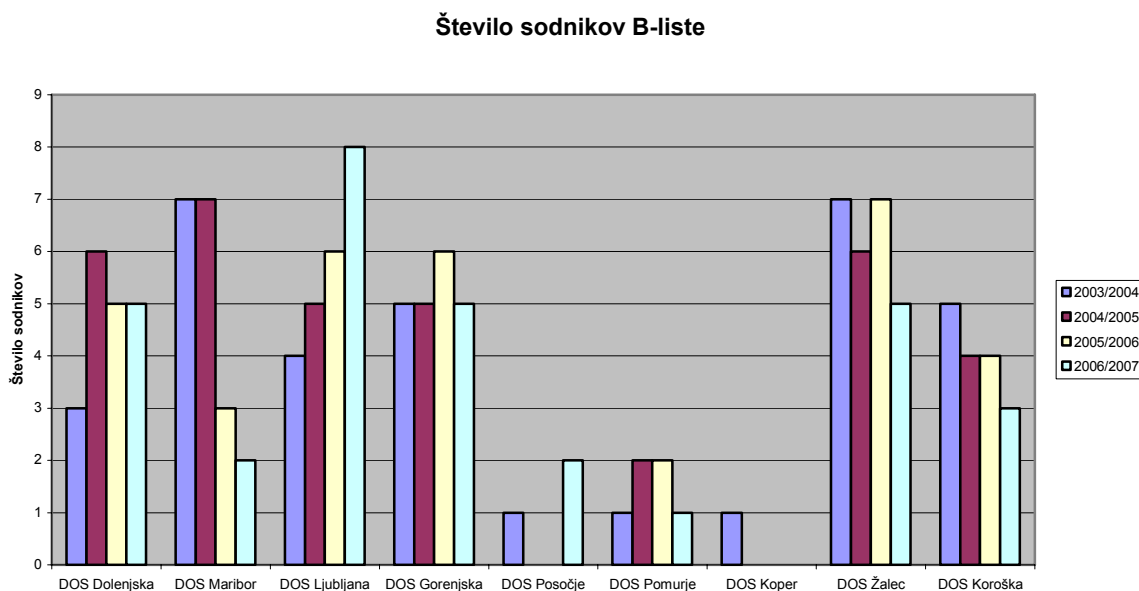
- Sodniki A-liste

Grafikon 11: Število sodnikov A-liste 2003/2004–2006/2007

ZOSS trenutno nima težav z zagotavljanjem sodnikov na A-listi sodnikov.

- Sodniki B-liste

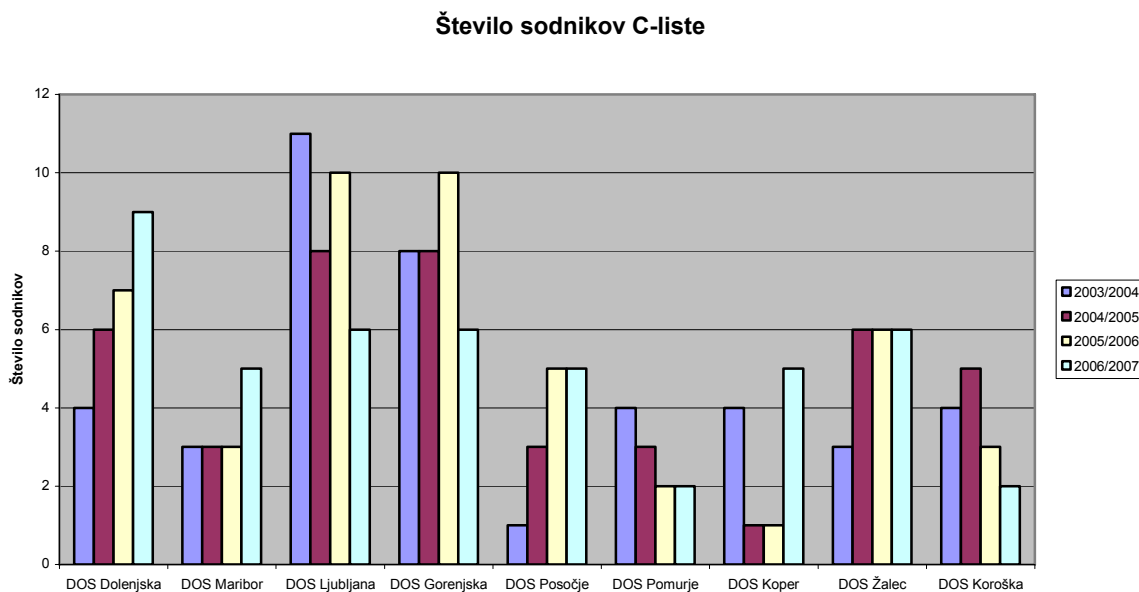

Grafikon 12: Število sodnikov B-liste 2003/2004–2006/2007

ZOSS se je v sezoni 2006/2007 prvič srečal s pomanjkanjem sodnikov na B-listi. Do te težave je prišlo zaradi tega, ker je veliko število sodnikov prenehalo s sojenjem, nekaj pa jih je tudi prešlo med D-k. Težavo premajhnega števila sodnikov ZOSS

rešuje tako, da sodniki A-liste po potrebi pomagajo pri zagotavljanju sodnikov tudi na 2. DOL.

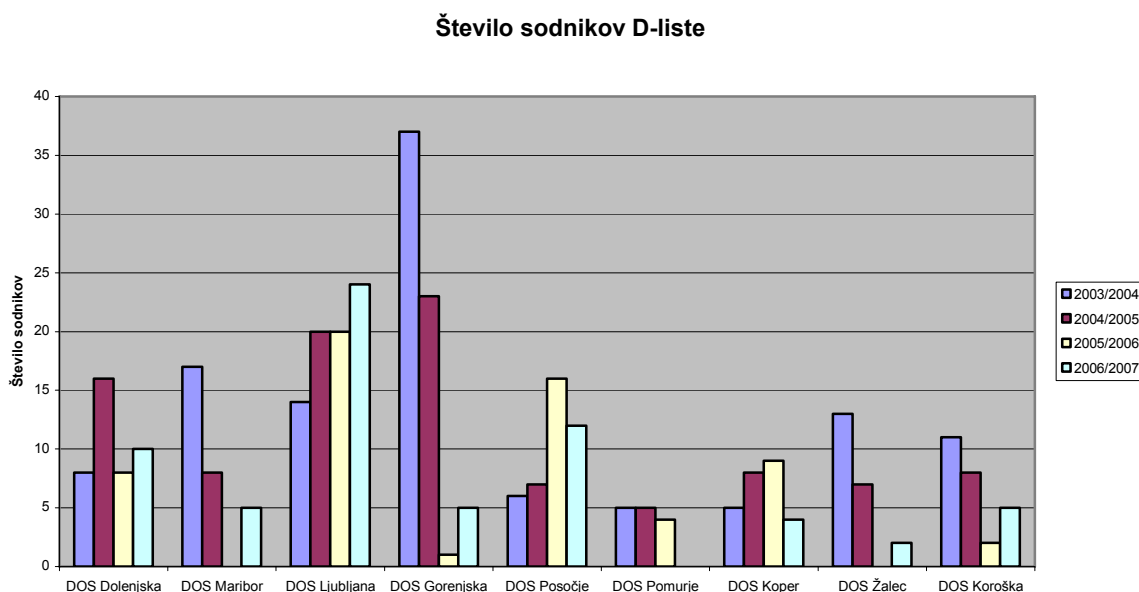
- Sodniki C-liste

Grafikon 13: Število sodnikov C-liste 2003/2004–2006/2007

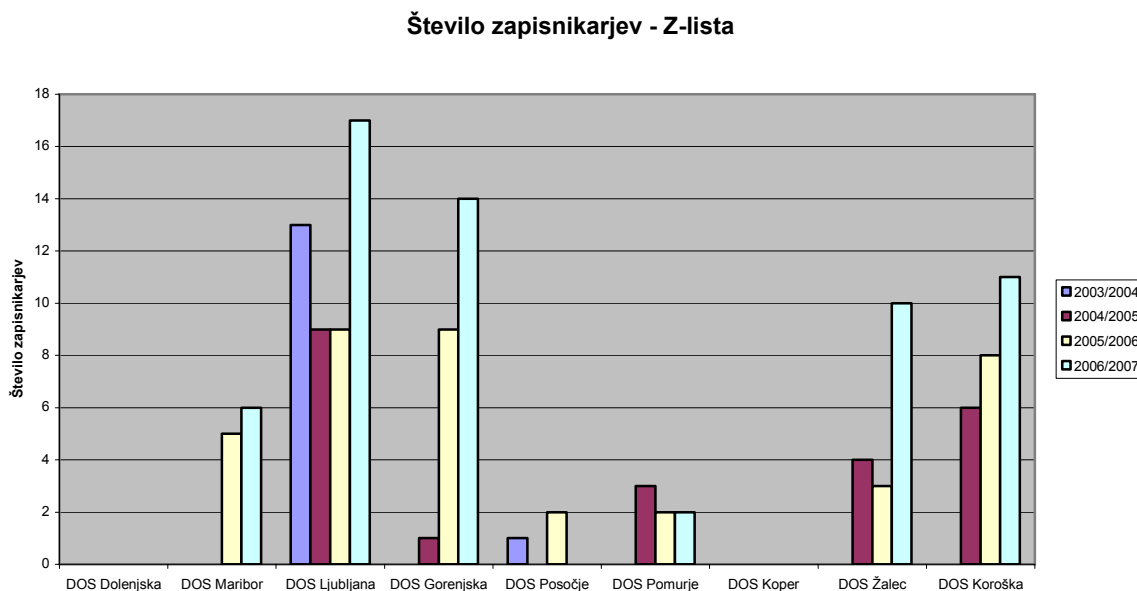
ZOSS se tudi na C-listi srečuje s pomanjkanjem sodnikov. S to težavo se srečuje večina društev odbojgarskih sodnikov, najbolj izrazite težave pa so na vzhodu, kjer je tudi največje število ekip v 3. državni odbojgarski ligi.

- Sodniki D-liste

Grafikon 14: Število sodnikov D-liste 2003/2004–2006/2007

- Zapisnikarji

Grafikon 15: Število sodnikov Z-liste 2003/2004–2006/2007

Društva odbojgarskih sodnikov se že dalj časa srečujejo s pomanjkanjem sodnikov D-liste in zapisnikarjev. Število sodnikov D-liste je v veliki meri odvisno od sodelovanja društva z odbojgarskimi klubi. Število zapisnikarjev se večinoma rahlo povečuje, izjema sta le DOS Dolenjska in DOS Koper, kjer nimajo specializiranih zapisnikarjev (to delo opravljajo ostali sodniki), ter DOS Pomurje, kjer se je število zmanjšalo.

4.2 Pomanjkanje sodnikov

Pomanjkanje sodnikov je trenutno zelo pereč problem Zveze odbojgarskih sodnikov Slovenije in večine društev odbojgarskih sodnikov. Število sodnikov se v članskih ligah določa glede na število nastopajočih ekip.

V članskih odbojgarskih ligah (1. DOL, 2. DOL in 3. DOL) je število klubov točno določeno. Število ekip je določeno s pravilnikom o tekmovanjih, ki ga vsako leto sprejema predsedstvo OZS. V zadnjih letih se je to število gibalo med 10 in 12 ekipami, odvisno od stopnje tekmovanja. Glede na število klubov v posamezni ligi se določa tudi minimalno število sodnikov, ki so potrebni za normalno izpeljavo tekmovanj (B. Maček, osebna komunikacija, december 2007).

Pred začetkom tekmovalne sezone predsedstvo ZOSS na predlog KIN in SKS potrdi sodniške liste oz. listi delegatov kontrolorjev za naslednjo sezono. Število sodnikov, ki so potrebni za izpeljavo 1., 2. in 3. državne odbojcarske lige, se določi po naslednjem ključu:

A-lista: Število klubov v 1. DOL (M + Ž) x 1,3

B-lista: Število klubov v 2. DOL (M + Ž) x 1,4

C-lista: Število klubov v 3. DOL (M + Ž) x 1,5

(Pravilnik KIN, 1998)

Minimalno število sodnikov A- in B-liste je določeno zato, da se lahko nemoteno izvede sojenje na vseh tekmah tudi v primeru odpovedi določenega števila sodnikov (bolezen, služba, dopust ...), kvota sodnikov C-liste pa se uporablja zato, da se določi, koliko sodnikov lahko Društvo odbojcarskih sodnikov predlaga za napredovanje s C- na B-listo. V primeru, da društvo izpolni kvoto sodnikov na C-listi, lahko za napredovanje predlaga 2 kandidata. V primeru, da izpolni 50 % kvote sodnikov na C-listi, lahko za napredovanje predlaga 1 kandidata, če pa ima manj kot 50 % kvote na C-listi sodnikov, ne more predlagati nobenega kandidata za napredovanje na B-listo sodnikov (D. Perčič, osebna komunikacija, 2007).

Pri mlajših selekcijah takega ključa še nimamo, prav tako se število sodelujočih klubov vsako leto spreminja, zato je težko določiti ključ na začetku leta. Ravno pri mlajših selekcijah pa najpogosteje prihaja do težav z zagotavljanjem sodnikov, kar je eden izmed problemov, ki ga želimo osvetliti, če ne že rešiti v tem diplomskem delu.

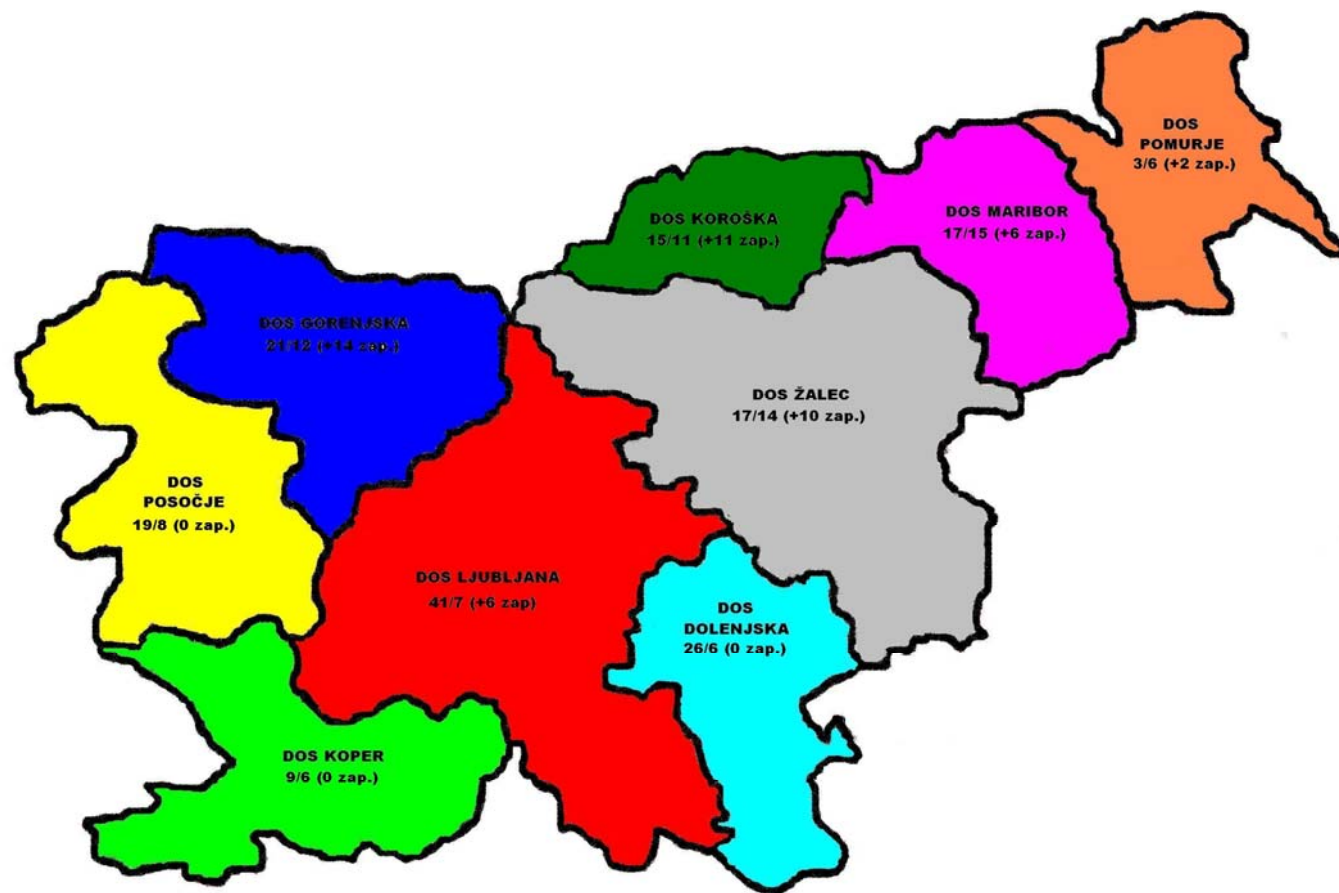
Legenda:

	DOS DOLENJSKA
	DOS GORENJSKA
	DOS KOPER
	DOS KOROŠKA
	DOS LJUBLJANA

	DOS MARIBOR
	DOS POMURJE
	DOS POSOČJE
	DOS ŽALEC

Slika 7 predstavlja število sodnikov (A-, B-, C- in D-liste) v posameznem DOS-u in število ekip, ki nastopajo v državnih odbojcarskih ligah.

Primer: DOS Ljubljana – 41/15 (+17 zap.) → 41 sodnikov, 15 ekip in 17 zapisnikarjev.

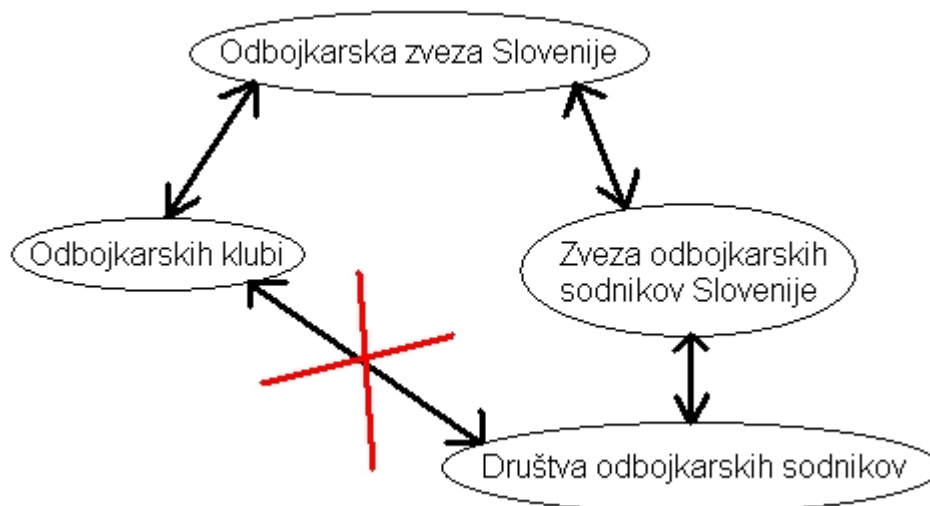

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE

Slika 7: Število sodnikov v posameznem društvu glede na število ekip na istem območju

V sezoni 2007/2008 je bila izpolnjena kvota sodnikov na A-listi (21/21), na B-listi kvota ni bila izpolnjena (25/31), na C-listi pa so kvoto izpolnila društva odbojgarskih sodnikov Dolenjske, Kopra, Ljubljane in Posočja. Kljub temu podatku pa to ne kaže realne slike, saj na izpolnjevanje kvote vpliva tudi število sodnikov. Primer tega je DOS Žalec, ki ima 7 sodnikov na C-listi (3. največje število), še vedno pa nima izpolnjene kvote na C-listi, ker na njihovem območju nastopa 10 ekip.

Možna rešitev tega problema je večje sodelovanje med odbojgarskimi klubi in društvi odbojgarskih sodnikov. Slednje bi povečal tako, da bi odbojgarski klubi pri kandidaturi za turnir morali priložiti tudi seznam sodnikov, ki bodo sodili. Ta seznam bi hkrati veljal tudi kot delegacija. Tako bi povečali sodelovanje klubov z društvom odbojgarskih sodnikov, ki je zadolženo za njihovo območje, prav tako pa bi klubi morda spet začeli spodbujati svoje člane k sojenju. Ena izmed slabosti trenutnih razmer je ravno pomanjkanje sodelovanja med klubi in sodniškimi organizacijami.

Slika 8: Komunikacija med odbojgarskimi organizacijami

Izboljšana komunikacija bi imela več pozitivnih učinkov:

- Lažje zagotavljanje sodnikov na tekmah. Trenutno je zaradi premajhnega števila sodnikov to zelo težko. Zato na številnih tekmah predvsem 3. DOL sodi samo en sodnik (in zapisnikar) namesto dveh sodnikov.
- Sodniki bi lahko na prijateljskih tekmah izpopolnjevali svoje znanje. Pozitivni učinki bi se kazali predvsem na začetku sezone, saj bi sodniki pripravljene začeli sezono (prve tekme ne bi bile uradne). Pri tem bi od sodnikov lahko zahtevali tudi potrdilo o sojenju prijateljskih tekem.
- Bolje bi se širilo pridobljeno znanje, igralci bi razumeli sodniške odločitve, bilo bi manj konfliktov.

O sodelovanju klubov z društvi odbojgarskih sodnikov so govorili tudi že na 1. seji KO 27. 2. 2004 (Zapisnik 1. seje KO, 2004). Do danes na tem področju nismo dosegli nobenega napredka, število sodnikov pa se še vedno zmanjšuje. V preteklosti je to sicer že bilo tako rešeno, da so klubi morali zagotoviti določen sodniški kader (D. Perčič, osebna komunikacija).

4.3 Kvaliteta sojenja

Kvaliteta sojenja je še eden izmed problemov diplomskega dela. Tu gre predvsem za iskanje načinov, kako dvigniti kvaliteto sojenja. Če smo se v prejšnjem poglavju ukvarjali predvsem s kvaliteto sojenja glede na število sodnikov in se bomo v naslednjem poglavju ukvarjali s kvaliteto sojenja glede na način ocenjevanja, se bomo v tem poglavju ukvarjali s kvaliteto sojenja v odvisnosti od plačila sodniških taks.

Eden izmed možnih načinov zagotavljanja kvalitete sojenja bi lahko bilo tudi izplačevanje honorarja glede na kvaliteto sojenja. Ena izmed možnosti bi bila, da se poveča osnovni honorar sodnika, potem pa se le-tega zmanjšuje zaradi napak. S tem bi se pritislilo na sodnike, da se trudijo čim bolj kvalitetno opraviti svoje delo. Pri tem se postavlja vprašanje, ali se sodniki v današnjem sistemu ne trudijo po najboljših močeh opravljati svojega dela. Po našem mnenju se večina sodnikov (če ne celo vsi) ne glede na plačilo trudi najbolje opraviti svoje delo, zato se nam ta metoda ne zdi najbolj ustrezna. Ta način zagotavljanja sodnikov se ne zdi najbolj ustrezen zato, ker bi bilo po našem mnenju zelo težko oceniti, kolikšen del honorarja si sodnik zasluži. Hkrati bi še večjo odgovornost prenesli na osebo, ki bi določala o tem, katere napake so bistvene in koliko se odbije od honorarja ...

Ena izmed pozitivnih posledic tega sistema bi bilo možno zmanjšanje sodniških stroškov, kar je eden izmed glavnih ciljev večine klubov. Pri iskanju načinov, kako zmanjšati sodniške stroške, lahko najdemo druge, tudi učinkovite načine zmanjšanja stroškov. Eden izmed teh načinov so t. i. vezane tekme, kjer sodnik v isti dvorani sodi 2 tekmi, eno za drugo. Čeprav se to trenutno že uporablja tam, kjer je to možno, se ob tem poraja vprašanje kvalitete sojenja, saj je lahko že ena tekma zelo naporna za sodnika, običajno pa vmes med tekmama ni niti 1 ura odmora.

Druga možnost povečanja kvalitete sojenja je po našem mnenju nujna, kljub temu pa se ji posveča premalo pozornosti. To je sojenje prijateljskih tekem. Številni sodniki pred začetkom tekmovalne sezone ne sodijo niti ene prijateljske tekme in pridejo na prvo uradno tekmo povsem nepripravljeni. Če to mogoče ni tako pereč problem pri mlajših selekcijah, pa je to velik problem pri članskih ligah, predvsem 1. in 2. DOL,

kjer pogosto odloča tudi samo 1 točka o prvaku oz. obstanku v ligi. Zaradi tega bi bilo potrebno uvesti obvezno sojenje določenega števila prijateljskih tekem pred začetkom sezone. Seveda se tudi pri tem pojavljajo težave, vendar bi to po našem mnenju dvignilo kvaliteto sojenja predvsem na začetku tekmovalne sezone ter tudi med jesenskim in pomladanskim delom sezone.

Pri obravnavanju kvalitete je smiselno razmišljati tudi o stalnih sodniških parih. Le-to se uporablja tako v odbojki kot tudi v nekaterih drugih športnih panogah (rokomet). Tak način uporabljajo v odbojki tudi v Italiji. Menimo, da je to smiselno na najvišji stopnji sojenja, saj sojenje z različnimi parterji lahko bolj spodbuja razvoj sodnika, medtem ko se pri sojenju z istim partnerjem prej pojavi rutina. Hitreje se izoblikujejo področja, na katerih je en sodnik boljši, drugi pa slabši. Pri dobro uigranem paru se takšne slabosti lahko skrijejo, kar pa ni dobro za razvoj sodnika.

5 Zaključek

Kot je bilo že na začetku povedano, mora razvoj sodnikov in sodniške organizacije slediti razvoju športne panoge, pogoj za to pa je dobro sodelovanje med vrhovno športno organizacijo, Odbojgarsko zvezo Slovenije in sodniško organizacijo. Ugotovili smo, da v odbojgarski sodniški organizaciji pri marsičem v preteklosti ni bilo vedno tako. Hiter razvoj slovenske odbojke, ki se trenutno kaže predvsem v moški konkurenci, je ujel Odbojgarsko zvezo Slovenije in znotraj nje sodniško organizacijo nepripravljeno. Posledice tega smo ugotavljali v diplomskem delu in poskušali tudi pokazati možne rešitve. Zmanjšanje števila sodnikov je eden izmed možnih vzrokov za padeč kvalitete sojenja, saj konkurenca zagotovo pozitivno vpliva na izboljšanje in dvig kvalitete sojenja.

V diplomskem delu sta zajeta dva vidika, ki po našem mnenju lahko bistveno vplivata na dvig kvalitete sojenja. To sta povečanje števila sodnikov in ocenjevanje sodnikov. Poskusili smo najti možne načine, kako povečati število sodnikov. Natančno smo preučili sistem ocenjevanja v Sloveniji, ga primerjali z nekaterimi sistemi ocenjevanja v tujini ter poskušali najti način, kako ocenjevanje narediti čim bolj objektivno.

V preteklosti je Zveza odbojgarskih sodnikov že poskušala z nekaterimi ukrepi povečati število sodnikov. Eden izmed takih poskusov so bili sestanki predstavnikov društev odbojgarskih sodnikov in predstavniki klubov na območjih, kjer je izrazito pomanjkanje sodnikov. Žal ti poskusi niso obrodili trajnejših in dokončnih rešitev.

V letošnji sezoni sta Odbojgarska zveza in Zveza odbojgarskih sodnikov poskusili s še enim načinom pridobivanja novih sodnikov. To je aktivna uporaba sodnikov začetnikov za sojenje mini in male odbojke. Kratkoročno ta rešitev pomeni lažje zagotavljanje sodnikov na turnirjih teh dveh kategorij, dolgoročno pa pomeni povečanje števila potencialnih sodnikov. V prvem letu so klubi namreč prijavi preko 100 sodnikov začetnikov, med katerimi so zagotovo potencialni bodoči sodniki. Velika prednost sodnikov začetnikov je, da so večinoma aktivni igralci in imajo velik občutek za igro, kar krasí najboljše sodnike. Še en pozitiven učinek sodnikov začetnikov je dodatno izobraževanje igralcev. Številni igralci ne poznajo posameznih pravil, zaradi česar pogosto prihaja do sporov oz. pritožb na tekmah. Problematika pomanjkanja sodnikov se po našem mnenju odraža tudi na kvaliteti sojenja. Pomanjkanje sodnikov povzroča pomanjkanje konkurence med sodniki, zato se nekateri sodniki ne trudijo toliko, kot bi to bilo potrebno. Še bolj je to očitno pri nižjih stopnjah sodnikov. Vsako društvo odbojgarskih sodnikov namreč lahko vsako leto predlaga določeno število sodnikov za napredovanje s C- na B-listo sodnikov. Glede na to, da letos skoraj polovica društev sploh ni prijavila sodnikov za napredovanje, to kaže na majhen pretok sodnikov oz. majhen interes sodnikov za napredovanje na višji nivo tekmovanj.

Za doseganje dviga kvalitete sojenja je Zveza odbojgarskih sodnikov sprejela tudi nekatere manjše ukrepe. Med te ukrepe štejemo tudi spremembe ocenjevanja sodnikov na nižjih ligah, kjer se sodnike ocenjuje na turnirju. To ocenjevanje poteka tako, da posebna komisija ocenjuje sodnike na turnirju, kjer vsak sodnik sodi vsaj 2 tekmi. Po vsaki tekmi poteka razgovor in analiza z vsemi sodniki. Skozi ta ocenjevanja naj bi sodniki pridobili več v primerjavi s klasičnim ocenjevanjem na posamezni tekmi (V. Zupančič, osebna komunikacija, december 2007).

Samo ocenjevanje od lanskega leta poteka na dva načina. Prvi je klasični, na posamezni tekmi, drugi pa je sistem ocenjevanja na turnirjih. V prejšnji in letošnji sezoni se je ocenjevanje na turnirjih izkazalo za zelo učinkovito, saj delegati kontrolorji dobro spoznajo sodnike, ki jih bodo v prihodnosti ocenjevali na višjih ligah. Tovrstno ocenjevanje je dobro tudi z vidika sodnikov, saj takoj po sojenju dobijo povratno informacijo o svojem sojenju in to ustrezno popravijo.

Pri analizi ocenjevanja odbojgarskih sodnikov smo ugotovili, da tudi ocenjevanje sodnikov ne spremlja razvoja odbojgarske igre. Pri tem bi zopet izpostavili problem pomanjkanja delegatov kontrolorjev, saj se število delegatov kontrolorjev v zadnjih letih zmanjšuje. Zelo pomembno je, da se tudi delegati kontrolorji prilagajajo spremembam v igri. Žal je tako, da tudi delegati kontrolorji vplivajo na delo sodnikov. Vsak delegat je bolj pozoren na določeno stvar in sodnik, ki to pozna, je na to tudi bolj pozoren. V primerjavi z nekaterimi drugimi državami smo ugotovili, da je Slovenija na pravi poti razvoja, in da spremlja smernice razvoja nekaterih odbojgarskih velesil. Pri tem je potrebno poudariti, da to ne pomeni popolnega posnemanja tujih sistemov, pač pa ustrezno analizo prednosti in pomanjkljivosti in uporabo smiselnih metod tudi v Sloveniji. Izmed teh bi izpostavili razvrščanje sodnikov v skupine, ocenjevanje sodnikov s strani trenerjev, ki je trenutno v uporabi zgolj za sodnike začetnike pri mini in mali odbojki ...

Sodniška organizacija je v preteklih letih ob številnih uspehih mednarodnih sodnikov in težavah doma pustila, da jo je razvoj odbojgarske igre prehitel. Vse preveč se je ukvarjala s težavami, ki niso direktno povezane s kvaliteto sojenja. V prihodnje bi bilo potrebno vložiti veliko dela v vsa zgoraj naštetá področja, kar sodniški organizaciji nalaga veliko odgovornost. Glede na trenutno delo menimo, da se sodniška organizacija aktivno spopada s temi težavami in jih tudi vse bolj uspešno rešuje.

6 Literatura

1. Skupščina OZS. (2006). Statut OZS. Ljubljana, arhiv OZS.
2. Skupščina ZOSS. (2007). Zapisnik skupščine ZOSS – Lucija. Ljubljana, arhiv ZOSS.
3. Predsedstvo ZOSS. (2006). Pravilnik ZOSS. Ljubljana, arhiv ZOSS.
4. Skupščina ZOSS. (2007). Statut ZOSS. Ljubljana, arhiv OZS.
5. Predsedstvo ZOSS. (1998). Pravilnik Komisije za izobraževanje in napredek. Ljubljana, arhiv ZOSS.
6. Predsedstvo ZOSS. (1998). Pravilnik o delegiranju ZOSS. Ljubljana, arhiv ZOSS.
7. <http://www.stat.si/katalogrds/podstrani/karte/karta7.jpg>. (1999). Ljubljana, Statistični urad Republike Slovenije.
8. Predsedstvo ZOSS. (2006). Pravilnik komisije za spremljanje in kontrolo sojenja. Ljubljana, arhiv ZOSS.
9. Predsedstvo ZOSS. (2004). Zapisnik 1. seje koordinacijskega odbora. Ljubljana, arhiv ZOSS.
10. Predsedstvo ZOSS. (2004). Zapisnik 2. seje koordinacijskega odbora. Ljubljana, arhiv ZOSS.
11. Predsedstvo ZOSS. (2004). Zapisnik 3. seje koordinacijskega odbora. Ljubljana, arhiv ZOSS.
12. Predsedstvo ZOSS. (2004). Zapisnik 1. seje komisije za marketing. Ljubljana, arhiv ZOSS.
13. Predsedstvo ZOSS. (2006). Zapisnik 1. seje koordinacijskega odbora. Ljubljana, arhiv ZOSS.
14. Predsedstvo ZOSS. (2008). Zapisnik 1. sestanka komisije za izobraževanje, napredek in kontrolo sojenja. Ljubljana, arhiv ZOSS.

VSEBINA OCENJEVANJA		TOČKE			
		1. IZVAJANIK - DEJANSKO	2. SODNIK DEJANSKO	3. SODNIK DEJANSKO	4. SODNIK DEJANSKO
1. ZAČETNI UDAREC - SERVIS					
1.1.	NAPAKE PRI SERVIRANJU (P 13.6)	10	10	10	10
1.2.	ZAVILAČEVANJE SERVIRANJA (8. del., P 13.4)	1			
1.3.	ZASLON (P 13.5)	2			
1.4.	POSTAVITIVNE NAPAKE (P 7.5)	2,3		2,3	
1.5.	NAPAKE ZAPOREDJA SERVIRANJA (P 7.7)			3	
1.6.	PROSTI IGRALCEG NA ZAČETKU NIZA	1		1	
1.7.	OSTALO				
2. IGRANJE Z ŽOGO					
2.1.	PRVI ODBOJ PRI MOŠTUVU (P 10)	2			
2.2.	DRUGI ODBOJ (P 10)				
a) V NORMALNEM POLOŽAJU					
		3			
b) V TEŽKEM POLOŽAJU					
2.3.	TRETIJI ODBOJ (P 10)	2			
2.4.	ČETRTI ODBOJ (P 10.3)	3			
2.5.	DVOJNI DOTIK (P 10.3)	3			
2.6.	ISTOČASNI DOTIK (P 10)	2			
2.7.	POMOČ PRI ODBOJU (P 10.3)	2		2	
2.8.	DOTIK ŽOGE (ALI NE) Z BLOKOM ALI IGRALCEM	2			
2.9.	DOTIK ŽOGE S TLEM, ZUNANJIMI PREDMETI (P 9)	2		2	
2.10.	KRITERIJ	10			
2.11.	OSTALO				
3. IGRANJE OB MREŽI					
3.1.	PROSTOR PRELETA ŽOGE (ANTENI, IZVEN: P 9.4.3, 11.1)	20	20	35	35
3.2.	SEGANJE PREKO MREŽE (P 12.1)	3		3	
3.3.	PRESTORI (SREDNJA ČRTA, PROSTOR: ŽOGA, IGRALCI: P 12.2)	3		3	
3.4.	DOTIKI Z MREŽO (P 12.3)	3		3	
3.5. IGRALCI SPREDNE VRSTE					
a) KONTROLA NAPADALNEGA UDARCA (P 14)					
		3			
b) KONTROLA BLOKIRANJA (P 15)					
		3			
3.6. IGRALCI ZADNJE VRSTE					
a) KONTROLA NAPADALNEGA UDARCA (P 14)					
		3			
b) KONTROLA BLOKIRANJA (P 15)					
				3	
3.7.	OSTALO				

VSEBINA OCENJEVANJA		TOČKE			
		1. SODNIK DEJANSKO	2. SODNIK DEJANSKO	3. SODNIK DEJANSKO	4. SODNIK DEJANSKO
4. NASTOP IN OSEBNOST					
4.1.	PREDSTAVITEV: ČISTA IN USTREZNA UNIFORMA	10	5	10	5
4.2.	OBNAŠANJE SODNIKA (PRED, MED, PO SREČANJU), PRIHOD	1-5		1-5	
4.3.	ODLOČITVE: PREHITRE ALI PREEČASNE	1-3		1-3	
4.4.	NEODLOČEN PRI ODLOČITVAH	1-5	3	1-5	3
4.5.	ZUNANJI PRITISKI, VPLIVALOČI	1-3	2	1-3	2
4.6.	OSTALO	3		3	
5. VODENJE SREČANJA					
5.1.	SODELOVANJE (P 23, 24, 25)	25	21	30	26
5.2.	PREKINITVE IGRE	1-5	1	1-5	1
a) ODMORI, TEHNIČNI ODMORI (P 16.4)					
		1-2		1-3	
b) ZAMENJAVE IGRALCEV (P 8, 16.5, 20.3.2, 20.3.3)					
		1-2		1-3	
c) ODMORI MED NIZI, ZAVILAČEVANJE IN KAZNI (P 18, 19)					
5.3.	NEDOVOLJNE ZAHTEVE: ZAVILAČEVANJE IN KAZNI (P 16, 17)	3	4	3	
5.4.	NEPRIMERNO VEDENJE IN KAZNI (P 21)	3		3	
5.5.	OPTIČNI POLOŽAJ	1-3		1-3	
5.6.	UPORABA PIŠČALKE	1-3		1-3	
5.7.	UPORABA URADNIH SODNIŠKIH ZNAKOV (P 27, slike 11)	1-5		1-5	
5.8.	POZORNOST PODROBNOSTIM (KLOB, KAPETNA V IGRI, POBIRALCI)	1-5	3	1-5	3
5.9.	OSTALO				
6. ORGANIZACIJA					
6.1.	PRIPRAVLJANJE NA SREČANJE (P 7)	10	10	10	10
6.2.	URADNI PROTOKOL	2		2	
6.3.	NATANČNOST, IZPOLNJEVANJE LISTIN, OPREMA IGRALCEV	1-3		1-3	
6.4.	ZAKLJUČEK SREČANJA	1-4		1-4	
6.5.	OSTALO	1		1	
7. MATERIALNO KRŠENJE PRAVIL IGRE					
TOČKE (SEŠTEVEK POGLAVIU 1 DO 3)					
		55	55	50	50
TOČKE (SEŠTEVEK POGLAVIU 4 DO 7)					
		45	36	50	41
ODBITKI ZA TEŽAVNOST SREČANJA					
		0-3		0-3	
VSOTA TOČK (SEŠTEVEK POGLAVIU 1 DO 7 IN ODBITKI)					
		100	91	100	91
VSOTA TOČK DELJENA Z 10					
		10	9,1	10	9,1

Priloga 2: Obrazec za ocenjevanje R 4

ZVEZA ODBOJKARSKIH SODNIKOV SLOVENIJE KOMISIJA ZA SPREMLJANJE IN KONTROLO SOJENJA		 	
STOPNJA TEKMOVANJA:			
1. dol ☐	člani – ce ☐	ŽENSKÉ ☐	
2. dol ☐	mladinci – ke ☐	MOŠKI ☐	
3. dol ☐	kadeti – nje ☐		
pokal RS ☐	dečki – deklice ☐		
OCENA SOJENJA		R - 4	
KRAJ: <input style="width: 150px;" type="text"/>	DVORANA: <input style="width: 150px;" type="text"/>		
DAN: <input style="width: 50px;" type="text"/> . <input style="width: 50px;" type="text"/>	URA: <input style="width: 50px;" type="text"/> :	ŠTEVILKA SREČANJA – KROG: <input style="width: 50px;" type="text"/>	☐ ¼, ☐ ½, ☐ f
EKIPA A: <input style="width: 200px;" type="text"/>	:	<input style="width: 200px;" type="text"/>	
EKIPA B: <input style="width: 200px;" type="text"/>	:	<input style="width: 200px;" type="text"/>	
IZID V NIZIH (A : B): <input style="width: 50px;" type="text"/> :	VSOTA TOČK V VSEH NIZIH (A : B): <input style="width: 50px;" type="text"/> :	ČAS IGRANJA: <input style="width: 50px;" type="text"/>	MIN
NALOGA	IME IN PRIIMEK	KRAJ BIVANJA	RAZRED
1. SODNIK: <input style="width: 150px;" type="text"/>	:	<input style="width: 150px;" type="text"/>	O. ☐ R. ☐ D. ☐ M. ☐
2. SODNIK: <input style="width: 150px;" type="text"/>	:	<input style="width: 150px;" type="text"/>	☐ ☐ ☐ ☐
KONTROLOR: <input style="width: 150px;" type="text"/>	:	<input style="width: 150px;" type="text"/>	
OPREDELITEV OCENE			
OCENA TEŽAVNOSTI TEKME:	LAHKO ☐	SREDNJE TEŽKO ☐	TEŽKO ☐
TOČKE:	MAX	1. SODNIK	2. SODNIK
1. TEHNIKA SOJENJA: 1.S: Ritem v procesu: pisk – ugotovitev situacije – odločitev; Sodelovanje z 2. sodnikom; Sodelovanje in upoštevanje linijskih sodnikov; Uporaba in pravilnost sodniških znakov. 2.S: Pozornost mreži in srednji liniji; Podpora 1. sodniku; Postavljanje / koordinacija gibanja / stopnja aktivnosti; Uporaba in pravilnost sodniških znakov; Sodelovanje z zapisnikarjem	20		
2. UPORABA IN POJASNJEVANJE PRAVIL: 1.S: Ocena dotikov z žogo: pravilnost dotika / ustreznost odločitve / enakomeren kriterij...; Ocena akcij pri mreži (napadalne akcije, izvedba blokiranja); Št. in »resnost« oz. vpliv napačnih odločitev; Splošen nadzor dogajanja na tekmi 2.S: Število in »resnost« oz. vpliv napačnih odločitev; Obvladovanje in ustrezno ravnanje ob prekinitvah igre	30		
3. SODELOVANJE Z EKIPAMA: 1.S: Obravnava manjših nešport. potez / preprečevanje razvoja agresivnosti/ uporaba sankcij; Ocena in postopki pri zavlačevanju igre; Splošen odnos in ravnanje z ekipama 2.S: Nadzorovanje klopi za rezervne igralce ter prostora za ogrevanje; Vzpostavitev ustreznega stika z ekipama	20		
4. OSEBNOSTNE IN PSIHIČNE LASTNOSTI – 1.S in 2.S: Splošna predstavitev / »govorica« telesa / napetost / koncentracija; Suverenost / vodenje tekme / obvladovanje kriznih trenutkov; Občutek za igro / verodostojnost / pozitivna dovzetnost	30		
	VSOTA TOČK	100	
	VSOTA TOČK / 10	10	
TOČKOVNA LESTVICA: 0 – 6,39 : NEZADOVOLJIVO (NZAD) 6,40 – 7,39 : ZADOVOLJIVO (ZAD) 7,40 – 8,39 : DOBRO (DB) 8,40 – 9,39 : ZELO DOBRO (ZDB) 9,40 – 10 : ODLIČNO (ODL)		PODPIS KONTROLORJA: <input style="width: 150px;" type="text"/>	

OCENJEVANJE SODNIKOV – PROFIL IN UVRSTITEV SODNIKA

PRVI SODNIK:										PODROBNA OCENA													
										a	b	c	d	e	f								
TEHNIKA SOJENJA:																							
Ritem v procesu: pisk – ugotovitev situacije – odločitev										☐													
Sodelovanje z 2. sodnikom										☐													
Sodelovanje in upoštevanje linijskih sodnikov										☐													
Uporaba in pravilnost sodniških znakov										☐													
UPORABA IN POJASNJEVANJE PRAVIL:																							
Ocena dotikov z žogo: pravilnost dotika / ustreznost odločitve / enakomeren kriterij										☐													
Ocena akcij pri mreži (napadalne akcije, izvedba blokiranja, ...)										☐													
Število in »resnost« oz. vpliv napačnih odločitev										☐													
Splošen nadzor dogajanja na tekmi										☐													
SODELOVANJE Z EKIPAMA:																							
Obravnavanje manjših nešport. potez / preprečevanje razvoja agresivnosti / uporaba sankcij										☐													
Ocena in postopki pri zavlačevanju igre										☐													
Splošen odnos in ravnanje z ekipama										☐													
OSEBNOSTNE IN PSIHIČNE LASTNOSTI:																							
Splošna predstavitev / »govorica« telesa / napetost / koncentracija										☐													
Suverenost / vodenje tekme / obvladovanje kriznih trenutkov										☐													
Občutek za igro / verodostojnost / pozitivna dovzetnost										☐													
a: izreden; odličen; vzoren				c: možni manjši popravki; še vedno zelo dober				e: podpoprvačen; priporočeno veliko izboljšav															
b: skoraj nič za popraviti; zelo dober				d: dober, vendar priporočene nekatere izboljšave				f: potrebno izboljšati celo osnove															
Skupina										1	2	3	4	Komentar		K	I	V	N	O	T	M	Z
Primeren nivoju tekmovanja										↔	↑	↓	Celostna ocena		ODL	ZDB	DB	ZAD	NZAD				
Legenda										↔ : primeren stopnji tekmovanja				K : Rabi več čvrstosti v kritičnih situacijah				O : Obetajoč, lahko napreduje					
										↑ : primeren za višji nivo				I : Potrebuje več izkušenj				T : Še pomanjkljivosti v tehniki sojenja					
										↓ : ni primeren nivoju tekmovanja				V : Teži proti višjemu rangu				M : Mlad, »počakajmo in bomo videli«					
														N : Teži proti nižjemu rangu				Z : Zaključiti kariero					
Splošne opombe:																							

DRUGI SODNIK:										PODROBNA OCENA													
										a	b	c	d	e	f								
TEHNIKA SOJENJA:																							
Pozornost mreži in srednji liniji										☐													
Podpora 1. sodniku										☐													
Postavljanje / koordinacija gibanja / stopnja aktivnosti										☐													
Uporaba in pravilnost sodniških znakov										☐													
Sodelovanje z zapisnikarjem										☐													
UPORABA IN POJASNJEVANJE PRAVIL:																							
Število in »resnost« oz. vpliv napačnih odločitev										☐													
Obvladovanje in ustrezno ravnanje ob prekinitvah igre										☐													
SODELOVANJE Z EKIPAMA:																							
Nadzorovanje klopi za rezervne igralce ter prostora za ogrevanje										☐													
Vzpostavitev ustreznega stika z ekipama										☐													
OSEBNOSTNE IN PSIHIČNE LASTNOSTI:																							
Splošna predstavitev / »govorica« telesa / napetost / koncentracija										☐													
Suverenost / vodenje tekme / obvladovanje kriznih trenutkov										☐													
Občutek za igro / verodostojnost / pozitivna dovzetnost										☐													
a: izreden; odličen; vzoren				c: možni manjši popravki; še vedno zelo dober				e: podpoprvačen; priporočeno veliko izboljšav															
b: skoraj nič za popraviti; zelo dober				d: dober, vendar priporočene nekatere izboljšave				f: potrebne izboljšati celo osnove															
Skupina										1	2	3	4	Komentar		K	I	V	N	O	T	M	Z
Primeren nivoju tekmovanja										↔	↑	↓	Celostna ocena		ODL	ZDB	DB	ZAD	NZAD				
Legenda										↔ : primeren stopnji tekmovanja				K : Rabi več čvrstosti v kritičnih situacijah				O : Obetajoč, lahko napreduje					
										↑ : primeren za višji nivo				I : Potrebuje več izkušenj				T : Še pomanjkljivosti v tehniki sojenja					
										↓ : ni primeren nivoju tekmovanja				V : Teži proti višjemu rangu				M : Mlad, »počakajmo in bomo videli«					
														N : Teži proti nižjemu rangu				Z : Zaključiti kariero					
Splošne opombe:																							

Priloga 3: Obrazec za ocenjevanje sodnikov v Italiji

FEDERAZIONE ITALIANA PALLAVOLO
Commissione Nazionale Osservatori

Osservatore:	Cognome Nome		
Località:	Luogo Residenza Osservatore	Pr:	PR
Ruolo:		Ora arrivo palcitra:	hh.mm

RELAZIONE SUGLI ARBITRI

Ver. 2003-2004

Cognome Nome	Pr:	PR	2° Cognome Nome	Pr:	PR
QUADRE (come da calendario)		SQUADRA OSPITANTE - SQUADRA OSPITATA			
DATA	gg/mm/aa	SERIE	M/F	NUMERO	1000
OCALITA'		LUOGO DELLA GARA		Pr:	PR
RISULTATO FINALE		:	PARZIALI	1°	:
		:		2°	:
		:		3°	:
		:		4°	:
		:		5°	:
DURATA GARA		hh.mm	DURATA SET	1°	mm
				2°	mm
				3°	mm
				4°	
				5°	

Segnapunti	Cognome Nome	Note:
------------	--------------	-------

A) PRELIMINARI

A/1: Gli arbitri sono arrivati sul campo almeno un'ora prima dell'inizio della gara? 1° 2°
 Motivo della ritardata presentazione:

A/2: Controllate le attrezzature del campo?

A/3: Rispettato il protocollo ufficiale pre-gara?

A/4: Controllate l'altezza e la tensione della rete, la posizione delle antenne e delle bande?

A/5: Sono state tollerate irregolarità evitabili con adeguati interventi?
 Posizione delle antenne Rete Area di Gioco Tav. Segnapunti
 sciacquatura Raccattapalle Panchine

A/6: Gli arbitri hanno causato ritardo all'inizio della gara?

A/7: Motivo ritardato inizio:

A/8: Divisa Arbitrale 1° 2°

Note:

b) FISCHIO, SEGNALETICA E MODALITÀ D'INTERVENTO	1° ARBITRO	2° ARBITRO
B1 Nel fischiare i falli e' stato:	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>
B2 La tonalita' del fischio risulta:	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>
B3 Segnaletica adottata:	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>
B4 Gli arbitri sono usciti subito al termine della gara?	<input style="width: 100%;" type="text"/>	<input style="width: 100%;" type="text"/>
Carenze manifestate ai punti B1, B2, B3, B4: <input style="width: 100%;" type="text"/>		

C) AMMINISTRAZIONE DISCIPLINA

C1) 1° ARB.	C/2) Provvedimenti Disciplinari Adottati nel Corso della Gara	C1) 2° ARB.
1) Disciplina panchine e zone riscaldamento	Società ospitante	1) Disciplina panchine e zone riscaldamento
2) Disciplina in gioco	Società ospite	2) Disciplina sostituzioni
3) Disciplina interruzioni	SQUADRA	3) Disciplina interruzioni
4) Interventi tempestivi	AVVERT.	4) Interventi tempestivi
5) Adeguati alle infrazioni	PENALIZ.	5) Ha segnalato infrazioni
6) Ha sanzionato ritardi di gioco	ESPULS.	6) Ha segnalato ritardi di gioco
7) I ritardi di gioco esistevano	SQUALIF.	7) I ritardi di gioco esistevano
8) Ha sanzionato richieste improprie	TOTALE	8) Ha sanzionato richieste improprie
9) Le richieste improprie esistevano		9) Le richieste improprie esistevano

Note:

E) COLLABORAZIONE PRIMO SECONDO ARBITRO	
ARBITRO <input type="text"/>	2° ARBITRO <input type="text"/>
Note:	Note:

G) GRADO DI DIFFICOLTÀ DELL'INCONTRO				
PRIMO SET	SECONDO SET	TERZO SET	QUARTO SET	QUINTO SET
Note:				

F) VALUTAZIONE TECNICA DELLA DIREZIONE DI GARA - TECNICA DI ARBITRAGGIO	
1) 1° ARBITRO <input type="text"/>	F3) 2° ARBITRO <input type="text"/>
Note:	Note:

E) VALUTAZIONE TECNICA DELLA DIREZIONE DI GARA - METRO DI VALUTAZIONE ADOTTATO	
F2) 1° ARBITRO	F4) 2° ARBITRO
1) Servizio	1) Falli di posizione
2) Primo tocco di squadra	2) Tocchi di Muro
3) Secondo tocco di squadra: difesa	3) 4 tocchi
4) Palleggio di costruzione	4) Tocchi di rete
5) Pallonetto	5) Invasione linea centrale
6) Tocchi di muro	6) Muro Difensori
7) 4 tocchi	7) Attacchi Difensori
8) Tocchi di rete	
9) Attacchi-muro difensori	
10) Tocchi palla spazio avverso	
11) Palle dentro/fuori	
12) Falli di posizione	
13) Singoli episodi con ripercussioni sulla gara <input type="text"/>	8) Singoli episodi con ripercussioni sulla gara <input type="text"/>
Note:	Note:

G) IMPEGNO E CONCENTRAZIONE ESPRESSI IN GARA					
	PRIMO SET	SECONDO SET	TERZO SET	QUARTO SET	QUINTO SET
G1) 1° ARBITRO					
G1) 2° ARBITRO					
1) 1° ARBITRO Note:			G1) 2° ARBITRO Note:		

2) GESTIONE PSICOLOGICA DELLA GARA			
1° ARBITRO		2° ARBITRO	
	1° ARBITRO	2° ARBITRO	
G/2.1 - Dimostra personalità e autorevolezza?			
G/2.2 - Mantiene un comportamento omogeneo verso tutti i partecipanti?			
G/2.3 - Riesce con il suo comportamento ad ottenere il rispetto dei partecipanti alla gara?			
G/2.4 - Si giustifica con i partecipanti alla gara sulle decisioni prese?			
G/2.5 - Mostra personalità con i dirigenti e dà una corretta immagine di sé con i partecipanti alla gara?			
Note:		Note:	

H) 1° ARBITRO - RELAZIONE SUL COLLOQUIO FINALE - RILIEVI E/O CONSIGLI COMUNICATI	
Sezione A:	
Sezione B:	
Sezione C:	
Sezione D:	
Sezione E:	
Sezione F:	
Sezione G:	
Altre Note:	

REATTIVITÀ DELL'ARBITRO AL COLLOQUIO:	
H) 2° ARBITRO - RELAZIONE SUL COLLOQUIO FINALE - RILIEVI E/O CONSIGLI COMUNICATI	
Sezione A:	
Sezione B:	
Sezione C:	
Sezione D:	
Sezione E:	
Sezione F:	
Sezione G:	
Altre Note:	
REATTIVITÀ DELL'ARBITRO AL COLLOQUIO:	

GARA 1000	Pagina 3 di 3	Compilato il:	
		Firma:	

Priloga 4: Obrazec za ocenjevanje sodnikov v Švici

Interne Beurteilung (SSK/RD)
Schiedsrichter-Beobachtung
Nationales Kader

Spiel-Nr.		Liga		Datum		Spieldauer	
Mannschaften						Resultat	
Referee Delegate				Ort, Halle			
Schwierigkeitsgrad	einfach	normal	schwierig	Bemerkung			

1. Schiedsrichter				EG	Einstufung		✓	↑	↓
Kommentare	E	F	H	K	N	T	U	Z	
Gesamtbeurteilung	hervorragend		sehr gut	gut	genügend		ungenügend		

Ergänzende Bemerkungen

2. Schiedsrichter				EG	Einstufung		✓	↑	↓
Kommentare	E	F	H	K	N	T	U	Z	
Gesamtbeurteilung	hervorragend		sehr gut	gut	genügend		ungenügend		

Ergänzende Bemerkungen

Linienrichter 1	Leistung	sehr gut	normal	schwach
-----------------	----------	----------	--------	---------

Bemerkungen

Linienrichter 2	Leistung	sehr gut	normal	schwach
-----------------	----------	----------	--------	---------

Bemerkungen

Zeichenerklärung		
✓ genau richtig für dieses Spielniveau	E: braucht mehr Erfahrung	N: niedrigere Einsatzgruppe empfohlen
↑ könnte auch auf höherem Niveau pfeifen	F: vielversprechend, sollte gefördert werden	T: hat technische Defizite
↓ scheint auf diesem Niveau überfordert	H: tendiert zu höherer Einsatzgruppe	U: unklare Perspektive, abwarten
	K: hat Schwierigkeiten in kritischen Situationen	Z: vor Ende der Schiedsrichter-Tätigkeit

Swiss Volley, SSK, Aus-und Weiterbildung, Christian Wolf - 18.10.2007 - Testbed II

(Quelle: CEV/ERC bzw. DVV/BSRA)

Spiel-Nr.	Liga	Datum	Spieldauer
Mannschaften			Resultat
Referee Delegate		Ort, Halle	

1. Schiedsrichter	Gesamtbeurteilung	Bewertung					
		a	b	c	d	e	f
Schiedsrichtertechnik							
Rhythmus: Pfiff - Information einholen - Entscheidung							
Zusammenarbeit mit dem 2. Schiedsrichter							
Einbeziehung der Linienrichter							
Handzeichen							
Interpretation und Anwendung der Regeln							
Beurteilung Ballkontakt: Angemessenheit / Einheitlichkeit / Konstanz							
Beurteilung des Spiels am Netz (Angriff, Block, ...)							
Anzahl und Schwere von Fehlentscheidungen							
Gesamtleitung des Spiels							
Interaktion mit den Mannschaften							
Behandlung geringfügiger Unkorrektheiten / Aggressions-Vorbeugung / Sanktionen							
Behandlung von Verzögerungen							
Allgemeiner Umgang mit den Mannschaften							
Persönlichkeit und psychologische Spielführung							
Präsentation / Körpersprache / Spannung / Konzentration							
Souveränität / Führungsstärke / Krisenmanagement							
Gefühl für das Spiel / Glaubwürdigkeit / Akzeptanz							

2. Schiedsrichter	Gesamtbeurteilung	Bewertung					
		a	b	c	d	e	f
Schiedsrichtertechnik							
Aufmerksamkeit am Netz							
Unterstützung des 1. Schiedsrichters							
Positionen / Koordination der Bewegungen / Aktivität							
Handzeichen							
Zusammenarbeit mit dem Schreiber							
Interpretation und Anwendung der Regeln							
Anzahl und Schwere von Fehlentscheidungen							
Handhabung von Spielunterbrechungen							
Interaktion mit den Mannschaften							
zu den Bänken und Aufwärmflächen							
Kontakt zu den Mannschaften							
Persönlichkeit und psychologische Spielführung							
Präsentation / Körpersprache / Spannung / Konzentration							
Souveränität / Führungsstärke / Krisenmanagement							
Gefühl für das Spiel / Glaubwürdigkeit / Akzeptanz							

Massstab der Bewertung	
a: beispielhaft, lehrfilmreif	d: einige Verbesserungen empfohlen
b: in Ordnung; keine Verbesserungsvorschläge sichtbar	e: deutliche Verbesserungen nachdrücklich empfohlen
c: lediglich kleinere Verbesserungen möglich	f: grundlegende Verbesserungen notwendig

Priloga 5: Obrazec za ocenjevanje sodnikov s strani trenerjev

ODBOJKARSKA ZVEZA SLOVENIJE
Celovška 25, 1000 Ljubljana

OBR-11 **OCENA SODNIKOV**

Tekma med **OK** in **OK**

Odigrana dne _____ v dvorani _____

1. SODNIK : _____ 2. SODNIK : _____

DELEGAT : _____ LIGA : _____

OPREDELITEV TEŽAVNOSTNE STOPNJE TEKME					TOČKE		
LAHKA	SREDNJA	TEŽKA			Max.	1. sodnik	2. sodnik
1. OSEBNOST, AVTORITETA, OBNAŠANJE					20		
2. SOJENJE V KONTAKTIH Z ŽOGO <small>(samo 1. sodnik)</small>					20		
3. VODENJE TEKME (razen v kontaktih z žogo) <small>(igralec na mreži, blok kontakt, 4 žoge, postavitve igralcev, igralec zadnje linije, time outi, menjave igralcev, sankcioniranje, prestop srednje linije, ...)</small>					30		
4. SPLOŠNI NASTOP 2. SODNIKA (pozornost na kontrolo mreže, kontrola brisalcev poda, kontrola klopi, ...) <small>(samo 2. sodnik)</small>					20		
5. UPORABA SODNIŠKIH ZNAKOV (znaki z rokami)					10		
6. SODELOVANJE Z OSTALIMI URADNIMI OSEBAMI					10		
7. IZVEDBA PROTOKOLA. UPORABA PIŠČALKE, POSTAVITEV SODNIKOV, OBLEKA, ...					10		
SKUPAJ :					100		
DELJENO z 10 =							

	TOČKE →	Max.	DELEGAT
1. OSEBNOST, AVTORITETA, OBNAŠANJE		40	
2. NASTOP PRED TEKMO <small>(pravočasen prihod, dolžnosti delegata pred tekmo)</small>		20	
3. NASTOP MED TEKMO <small>(sodelovanje z ostalimi uradnimi osebami, ukrepanje v primeru incidentov, ...)</small>		20	
4. NASTOP PO TEKMI		20	
SKUPAJ :		100	
DELJENO z 10 =			

OCENIL : _____ PODPIS : _____

POROČILO POŠLJITE ČIM HITREJE SEKRETARJU LIG (Maček Branko, Brezovica 9, 4245 Kropa)